

จินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัว

โดย

นายพนม เสมาทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเครื่องเคลือบดินเผา

ภาควิชาเครื่องเคลือบดินเผา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE IMAGINE OF FAMILY LIFE

By

Panom Samatong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF FINE ARTS

Department of Ceramics

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

47153308 : สาขาวิชาเครื่องเคลือบดินเผา

คำสำคัญ : ประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา

พนม เสมาทอง : จินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัวอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
ผศ. กรธนา กองสุข และ อ.นภดล วิรุฬหชาติพันธ์ 85 หน้า.

วิทยานิพนธ์ระดับศิลปมหาบัณฑิตนี้ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา โดยมีจุดประสงค์ที่จะแสดงเนื้อหาสาระและจินตนาการ วิถีชีวิตครอบครัวเป็นผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา ประกอบด้วยผลงานจำนวน 3 ชุด ที่ผู้ศึกษาต้องแสดงเนื้อหาเรื่องราวและการแทนค่าความหมายความสัมพันธ์ สมาชิกของครอบครัว ด้วยรูปทรงข้าวของเครื่องใช้ภายในห้องครัวผสมผสานกับการจัดองค์ประกอบศิลปะ และค้นหารูปทรง เทคนิควิธีการแสดงออกตามแนวความคิด ทักษะคิดส่วนตัว ที่สามารถตอบสนองต่อแนวความคิดของผู้ศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

ภายในเนื้อหาของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้ศึกษาต้องการมุ่งเน้นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ การพึ่งพาอาศัย การช่วยเหลือจุนเจือซึ่งกันและกัน โดยใช้รูปทรงภาชนะเครื่องใช้ภายในครัว นำมาจัดองค์ประกอบใหม่ ให้ผลงานมีเอกภาพ ความกลมกลืน และพื้นผิวสื่อถึงรูปลักษณ์ บรรยากาศ ของคนในครอบครัว โดยใช้เนื้อดินชนิด เอร์ทซ์แวร์ ที่มีส่วนประกอบของดินเหนียวพื้นบ้าน ต. บ้านกุ่ม อ. บางบาน จ.พระนครศรีอยุธยา ทรายริมแม่น้ำ ชี้อัฒราถ ในการขึ้นรูปใช้สีธรรมชาติเนื้อดินที่แตกต่าง ด้วยอุณหภูมิ และบรรยากาศการเผาที่แตกต่างกัน

ภาควิชาเครื่องเคลือบดินเผา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551
ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์1.....2.....

47153308 : MAJOR : CERAMICS

KEY WORD : CERAMICS SCULPTURE

PANOUM SAMATONG : THE IMAGINE OF FAMILY LIFE : THESIS ADVISORS :
ASST.PROF. KORNTHANA KONGSUK AND NOPPADON VIRUNCHATPAN 85 pp.

The following project is made from bated clay collected locally from Tambon Bankum, Ampor Bangban, Phra Nakhon Si Ayutthaya. Due to the nature of soil the color would be different based upon the temperature and atmosphere. The soil will also burn different.

The following project is divided into three sets. The sculptures are carved using kitchen utensils in order to give then a unique look.

The three sets convey the importance of family values. Accompanied with love, warmth understanding, help and support within a family.

I am certain that the art would speak for itself.

Department of Ceramics Graduate School Silpakorn University Academic Year 2008

Student's signature.....

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

ในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีจากการสนับสนุนของบุคคลหลายท่านที่คอยเกื้อหนุนให้ผลงานสำเร็จไปได้ด้วยดีตลอดระยะเวลาในการดำเนินงาน

ขอขอบพระคุณ มารดา ที่เป็นกำลังใจมาโดยตลอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณา กองสุข อาจารย์นภดล วิรุฬห์ชาตะพันธ์ และอาจารย์ประจำภาควิชาเครื่องเคลือบดินเผาทุกท่าน ให้คำปรึกษา ให้แง่คิด คอยเอาใจใส่ และให้มุมมองใหม่ๆอันเป็นประโยชน์ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทางด้านเครื่องเคลือบดินเผา และด้านอื่นๆ

ขอบคุณหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน แผนกเครื่องปั้นดินเผา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงานด้วยดีตลอดมา อาจารย์ปัญญาลักษณ์ หริรัถย์ ให้ความช่วยเหลือทางด้านเอกสาร และกำลังใจ พี่ๆ เพื่อนๆ และบรรดาน้องๆที่มีน้ำใจช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อแบ่งปันความคิด การแสดงผลงาน และมิตรจิตแก่ผู้ศึกษาให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมุติฐานของการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
ขั้นตอนของการศึกษา.....	4
วิธีการศึกษา.....	4
แหล่งข้อมูล.....	5
2 ข้อมูลและที่มาของการสร้างสรรค์.....	6
แรงบันดาลใจจากวิชาการ.....	6
แนวความคิดในการสร้างสรรค์.....	6
ทัศนคติกับการสร้างสรรค์.....	7
อิทธิพลทางศิลปะ.....	7
ความบันดาลใจจากศิลปกรรม.....	9
ความบันดาลใจจากภาชนะเครื่องใช้ในครัว.....	15
3 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์.....	18
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์.....	18
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการออกแบบร่าง 2มิติและ3 มิติ.....	20
ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาวัตถุดิบเทคนิคและรูปทรง.....	39

บทที่	หน้า
การทดลองหาสูตรเนื้อดินปั้น.....	40
การทดสอบการหดตัวของเนื้อดิน.....	46
ขั้นตอนที่ 4 การขึ้นรูป.....	49
ขั้นตอนที่ 5 เตาและการเผา.....	51
ขั้นตอนที่ 6 การประกอบผลงานด้วยวัสดุอื่น.....	52
ขั้นตอนที่ 7 การติดตั้งผลงาน.....	52
4 การวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์.....	54
ทัศนธาตุเบื้องต้นที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	54
การวิเคราะห์ผลงาน.....	56
โครงสร้างของรูปทรงที่เกิดจากเส้น.....	56
ปริมาตรของรูปทรง.....	57
ที่ว่างกับรูปทรง.....	57
พื้นผิวและค่าน้ำหนักของสี.....	58
การวิเคราะห์ผลงานชุดที่ 1.....	60
การวิเคราะห์ผลงานชุดที่ 2.....	64
การวิเคราะห์ผลงานชุดที่ 3.....	68
ปัญหาและการแก้ปัญหของการสร้างสรรค์.....	69
5 บทสรุป.....	70
บรรณานุกรม.....	71
ประวัติผู้วิจัย.....	72

สารบัญตาราง

ตาราง ที่		หน้า
1	การหาอัตราส่วนผสมจาก ตารางสามเหลี่ยม (Trial Diagram)เนื้อดินปั้นจาก วัตถุดิบหลัก 3 ชนิด.....	41
2	แสดงอัตราส่วนผสมของเนื้อดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา ทรายริมน้ำ จี้ถ้ำแกลบ จากตารางหาอัตราส่วนของเนื้อดินปั้น ชุดที่ 1 เเผาที่อุณหภูมิ1200 ⁰ องศาเซลเซียสบรรยากาศออกซิเดชั่น.....	42
3	แสดงอัตราส่วนผสมของเนื้อดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา ทรายริมแม่น้ำ จี้ถ้ำแกลบ จากตารางหาอัตราส่วนของเนื้อดินปั้น ชุดที่ 2เผาที่อุณหภูมิ 1230 องศาเซลเซียส บรรยากาศออก ซิเดชั่น.....	43
4	แสดงอัตราส่วนผสมของเนื้อดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ. บางบาล จ.อยุธยา ทรายริมแม่น้ำ จี้ถ้ำแกลบ จากตารางหาอัตราส่วนของเนื้อดินปั้น ชุดที่ 3 เเผาที่อุณหภูมิ 1200 องศาเซลเซียส บรรยากาศรีดักชั่น.....	44
5	แสดงอัตราส่วนผสมของเนื้อดินพื้นบ้าน ต. บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา ทรายริมแม่น้ำ จี้ถ้ำแกลบ จากตารางหาอัตราส่วนของเนื้อดินปั้น ชุดที่ 4 เเผาที่อุณหภูมิ 1230 องศาเซลเซียส บรรยากาศรีดักชั่น	45

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ธรรมชาติในสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน.....	10
2	สองทวย” ข้าวสารเปลือก	11
3	เรื่องราวของการแปรเปลี่ยนรูป-สภาพของชีวิตในท้องทุ่ง.....	11
4	รอยกับังปุ่นและพลั่ว.....	12
5	เรื่องราวที่ถูกแต่งขึ้นโดยศิลปินบ้า.....	14
6	สุสานประติมากร.....	15
7	ลักษณะภายในห้องครัวและภาชนะเครื่องใช้	16
8	อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในครัวสำหรับประกอบอาหาร.....	17
9	อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในครัวประเภทตัก.....	17
10	เครื่องปรุงที่ใช้ภายในครัวที่ใช้ประกอบอาหาร.....	19
11	ลักษณะหน้าที่สัมพันธ์เครื่องใช้ภายในครัว.....	19
12	ลักษณะการวางภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวสัมพันธ์กับการใช้งาน.....	19
13	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 1.....	20
14	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 2.....	21
15	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 3.....	21
16	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 4.....	22
17	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 5.....	22
18	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 6.....	23
19	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 7.....	23
20	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 8.....	24
21	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 9.....	24
22	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 10.....	25
23	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 1.....	25
24	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 2.....	26
25	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 3.....	26
26	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 4.....	27
27	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 5.....	27
28	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 6.....	27

ภาพที่		หน้า
29	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 7.....	28
30	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 8.....	28
31	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 1.....	29
32	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2...ชุดที่ 2.....	29
33	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 3.....	30
34	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 4.....	30
35	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 5.....	30
36	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 1.....	31
37	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 2.....	31
38	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ ชุดที่ 3.....	32
39	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 4.....	32
40	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 1	33
41	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 2	33
42	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 1.....	34
43	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 2.....	34
44	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 3.....	35
45	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	36
46	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	36
47	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2.....	37
48	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	37
49	แบบร่าง 2 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3.....	48
50	ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	38
51	การทดลองสูตรเนื้อดินปั้นจากตารางที่ 1 อุณหภูมิ 1200, องศาเซลเซียส บรรยากาศ ออกซิเดชั่น และรีดักชั่น.....	47
52	การทดลองสูตรเนื้อดินปั้นจากตารางที่ 2 อุณหภูมิ 1230, องศาเซลเซียส บรรยากาศ ออกซิเดชั่น รีดักชั่น.....	48
53	การทดลองเนื้อดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา ในอุณหภูมิ ต่างๆ บรรยากาศออกซิเดชั่น รีดักชั่น.....	48

ภาพที่		หน้า
54	ผล การทดลองทางกายภาพเนื้อดินป็นใน ลักษณะและ อุณหภูมิ ต่างๆ.....	49
55	ขั้นตอนการขึ้นรูปฐานขึ้นงาน.....	49
56	ขั้นตอนการขึ้นรูปขึ้นงาน.....	50
57	ผลงานที่ขึ้นรูปแบบแยกชิ้นส่วน.....	50
58	การเรียงผลงานเข้าเตาเผา.....	51
59	การเผาดิบผลงาน.....	51
60	ขั้นตอนในวาระประกอบผลงานด้วยวัสดุอื่นเป็นหลักเส้น เหล็กท่อกลมและ เหล็กท่อเหลี่ยมขนาดที่แตกต่าง.....	52
61	การติดตั้งผลงาน ณ หอศิลป์ร่วมสมัยอโยธยา อ.เมือง จ. พระนครศรีอยุธยา....	52
62	ภายในห้องแสดงนิทรรศการหอศิลป์ร่วมสมัยอโยธยา อ.เมือง จ. พระนครศรีอยุธยา.....	53
63	ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	58
64	แสดงรายละเอียดด้านต่างๆผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1.....	59
65	ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2.....	62
66	แสดงรายละเอียดด้านต่างๆผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2.....	63
67	ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3.....	66
68	แสดงรายละเอียดด้านต่างๆผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3.....	67

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและคำสำคัญของปัญหา (Statements and Significance of Problems)

สถาบันครอบครัว (Family Institution) เป็นสถาบันที่เก่าแก่และมีความสำคัญที่สุด หน่วยหนึ่งของสังคมกล่าวได้ว่าครอบครัวไทย ในสมัยก่อนเป็นสถาบันหน่วยที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นจุดศูนย์กลางของการปฏิบัติหน้าที่ทั้งสถาบันการศึกษา สถาบันทางเศรษฐกิจและสถาบันการปกครอง เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าครอบครัวทำหน้าที่เสมือนโรงเรียนที่คอยให้การศึกษอบรมความรู้ ครอบครัวจึงเป็นทั้งหน่วยผลิตและบริโภค ในเชิงเศรษฐกิจ รวมทั้งสถาบันที่ปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาแบบจัตวา โดยใช้รูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในห้องครัว เป็นสื่อถ่ายทอดเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภาพวิถีชีวิตความรู้สึกรักของครอบครัว โดยใช้หลักการองค์ประกอบทางทัศนธาตุของศิลปะและจินตนาการ มาจัดการกับรูปทรง ภาชนะเครื่องใช้ในห้องครัว ที่เป็นต้นแบบเชิงโยงประสานสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง เป็นโครงสร้างของรูปทรงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เกิดความหมายและสอดคล้องกับแนวความคิดที่กล่าวมา ในกระบวนการความคิดที่มี การนำดินเหนียวในท้องถิ่น เป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์และมีวัสดุอื่นๆเข้ามาประกอบผสมเช่น เหล็กกลม เหล็กเส้น เหล็กเหล็ยม มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางเครื่องปั้นดินเผา ที่นำมาใช้คือ ดินในท้องถิ่น ตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเนื้อดินที่นำมาใช้มีความเหมาะสมในการขึ้นรูปด้วยมือ เมื่อผ่านกระบวนการเผาที่อุณหภูมิ 1200-1230 องศาเซลเซียส ด้วยบรรยากาศออกซิเดชันและรีดักชัน เนื้อดินจะมีสีน้ำตาลอมส้ม และ สีน้ำตาลอมเหลืองซึ่งสีของเนื้อดินได้สื่ออารมณ์ความรู้สึกถึงบรรยากาศแบบพื้นบ้าน ผู้ศึกษาจึงได้นำเอาเนื้อดินชนิดนี้มาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน ผสมผสานกับแนวความคิดในการพัฒนารูปแบบตามแนวทางเฉพาะตน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Goal and objective)

สามารถสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา ได้ตามแนวความคิดดังนี้

1. เพื่อต้องการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาแบบจัดวาง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงเส้น พื้นที่ว่างที่สามารถสร้างความเชื่อมโยงกลมกลืน มีเอกภาพของรูปทรงรูปทรงและภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวเพื่อสะท้อนถึงความรู้สึก ความผูกพัน การพึ่งพาอาศัยกันและช่วยเหลือจุนเจือกัน ในความรู้สึกของวิถีชีวิตครอบครัว
3. เพื่อศึกษาและพัฒนาเครื่องงานให้เกิดความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับแนวความคิด

สมมุติฐานของการศึกษา(Hypothesis to be Tested)

จากที่มาของการศึกษาสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา ของความรู้สึก ผู้ศึกษาเพื่อต้องการถ่ายทอดความรู้สึกถึงความผูกพันการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือจุนเจือซึ่งกัน โดยใช้รูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัว กับจินตนาการมาจัดองค์ประกอบทางศิลปะ เพื่อสะท้อนถึงความรู้สึกของครอบครัว โดยใช้ดินในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านเครื่องปั้นดินเผาทั้งรูปแบบและเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้สี พื้นผิวเนื้อดิน เป็นสื่ออารมณ์ในการแสดงออก

ขอบเขตการศึกษา(Scope delimitation of the study)

การดำเนินแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา มีขอบเขตดังนี้

1.แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานเริ่มจากการศึกษาวิถีชีวิตของครอบครัวต้องสร้างขึ้นด้วยความ รักความอบอุ่น ความเข้าอกเข้าใจกัน การพึ่งพาอาศัยกันรวมทั้งต้องช่วยเหลือจุนเจือกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่แก่งแย่งชิงดี ไม่เห็นแก่ตัวและต้องเห็นประโยชน์ส่วนรวมของครอบครัว

2.รูปทรง ผลงาน โดยใช้รูปทรงภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวกับจินตนาการมาออกแบบใช้แทนค่า และสร้างเรื่องราวให้สอดคล้องกับแรงบันดาลใจ เพื่อก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะและความน่าสนใจในตัวผลงาน

3.รูปแบบของผลงานสร้างสรรค์ ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาแบบจัดวาง จำนวน 3 ชุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ต้องการสะท้อนให้เห็นภาพวิถีชีวิตของครอบครัว ที่อาศัยอยู่ร่วมกันโดยใช้รูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัว สร้างรูปทรงใหม่ตามจินตนาการของผู้ศึกษาสื่อสารแสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น ความเข้าอกเข้าใจกัน การพึ่งพาอาศัยกัน การช่วยเหลือจุนเจือกันของคนในครอบครัว

3.2 ผลงานจะมีวัสดุอื่นประกอบ เช่น เหล็กกลม เหล็กเส้น เหล็กเหลี่ยมเข้ามาประกอบเพื่อให้เกิดความน่าสนใจสร้างความแปลกใหม่ในผลงาน

3.3 ใช้วิธีการขึ้นรูปแบบแยกชิ้นส่วน (Knock down) เพื่อสะดวกในการขนย้าย และประหยัดเนื้อที่ในการเผา

4. เนื้อดินปั้นที่ใช้ในโครงการ

4.1 เนื้อดินเอิทเทนแวร์ (Earthenware) สโตนแวร์ (Stoneware) ใช้ในการขึ้นรูปเป็นหลักโดยมีอัตราส่วนผสมคือ ดินเหนียวทุ่งนา ดาบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 70 เปอร์เซนต์ ทรายริมแม่น้ำ ร้อยละ 20 จี๊เจ้าแกลบ ร้อยละ 10 ผสมส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เนื้อดินที่ได้เมื่อนำไปเผาที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส จะให้สีส้มเข้มเมื่อเผาที่อุณหภูมิ 1,200-1,230 องศาเซลเซียส จะให้สีน้ำตาลอมส้มและสีน้ำตาลอมเหลือง มีการหดตัวหลังเผา

5. เตาและการเผา

5.1 เเผาที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส บรรยากาศออกซิเคชั่น

5.2 เเผาที่อุณหภูมิ 1,200-1,230 องศาเซลเซียส บรรยากาศออกซิเคชั่นและบรรยากาศรีดักชั่น

6. วัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ประกอบในผลงาน และแสดงการจัดวาง

6.1 จี๊เจ้าแกลบ

6.2 แท่นวางผลงาน

6.3 เหล็กกลม เหล็กเส้นและเหล็กเหล็ยม

ขั้นตอนของการศึกษา (Process of Study)

1. กำหนดขอบเขตของปัญหา
2. เก็บข้อมูลภาคสนามภาพถ่ายเครื่องใช้สถานที่จริงเพื่อนำมากำหนดแนวความคิดการสร้างสรรค์ผลงาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวความคิดและการจัดวางตามแนวทางการสร้างสรรค์
4. สร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นแบบร่างสองมิติและแบบจำลองสามมิติ
5. เสนอแบบร่างและแบบจำลองต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาแนวทางการสร้างสรรค์งาน
6. ศึกษาทดลองอัตราส่วนผสมของเนื้อดินปั้น ให้มีความเหมาะสมกับการขึ้นรูป
7. สร้างผลงานการสร้างสรรค์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ
8. นำเสนอผลงาน ทั้งในส่วนของการสร้างสรรค์ และภาคเอกสารประกอบการวิเคราะห์

วิธีการศึกษา

จากการกำหนดขอบเขตการศึกษาและรวบรวมขั้นตอนการศึกษาให้เกิดความสมบูรณ์และเป็นไปตามขบวนการสร้างสรรค์ ผู้ศึกษาจึงได้นำมาเรียบเรียงโดยแบ่งช่วงการศึกษาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร ภาคสนาม ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลแนวความคิดในการสร้างสรรค์ ศึกษาผลงานของศิลปินที่มีแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานและแนวความคิดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า พัฒนาผลงาน

ช่วงที่ 2 ด้านรูปแบบของผลงาน ศึกษาจากรูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัว และสิ่งของต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ศึกษาจังหวะและเอกภาพขององค์ประกอบที่แสดงถึงความเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นโครงสร้างของรูปทรงขึ้นมาใหม่ซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกตามจินตนาการของผู้ศึกษา

ช่วงที่ 3 เป็นการวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อหารูปแบบการแสดงออกที่พัฒนาจากช่วงที่ผ่านมา ให้ความมีความลงตัว และสมบูรณ์สอดคล้องกับแนวความคิดยิ่งขึ้น รวมถึงพัฒนาเทคนิคในการออกแบบและการขึ้นรูปผลงานให้สะดวก และรวดเร็วเกิดความงามทางสุนทรียะตามหลักองค์ประกอบและตามแนวทางการสร้างสรรค์ของผู้ศึกษาและจัดนำเสนอผลงาน

แหล่งข้อมูล

1. ศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลถ่ายภาพจากสถานที่จริง
2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ
3. ศึกษาข้อมูลจากรูปทรง ภาพขณะเครื่องใช้ภายในครัว
4. ศึกษาข้อมูลจากผลงานของศิลปินที่เคยทำมา
5. ศึกษาทัศนธาตุ และหลักแหล่งเอกภาพที่สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ศึกษา

บทที่ 2

ข้อมูลและที่มาของการสร้างสรรค์

แรงบันดาลใจจากวิชาการ

ผู้ศึกษาเชื่อว่า สถาบันทางครอบครัวเป็นสถาบันอันดับแรกที่มีความสำคัญที่สุดหน่วยหนึ่งของสังคม เพราะเป็นจุดศูนย์กลางของการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านสถาบันการศึกษา สถาบันทางเศรษฐกิจ สถาบันทางการปกครอง หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าครอบครัว ทำหน้าที่ในการให้การศึกษารัก ความรัก ความอบอุ่น ครอบครัวเป็นทั้งหน่วยผลิตและบริโภค ในเชิงเศรษฐกิจรวมทั้งเป็นสถาบันที่ปฏิบัติหน้าที่ ในการอบรมสั่งสอนสมาชิกของครอบครัว¹

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษามีความต้องการที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา อันสะท้อนให้เห็นถึงจินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัวดังกล่าวเป็นเสมือนเงื่อนใยพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการคิดและวิธีการแสดงออกทางศิลปะของผู้ศึกษา

แนวความคิดในการสร้างสรรค์

จากการศึกษาวิถีชีวิตของครอบครัวที่ต้องการสร้างขึ้นด้วยความรักความอบอุ่น ความเข้าใจ การพึ่งพาอาศัย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือจุนเจือ ไม่เอาัดเอาเปรียบถ้อยที่ถ้อยอาศัย ไม่แก่งแย่งชิงดี ไม่เห็นแก่ตัว เห็นประโยชน์ส่วนรวมของครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวผู้ศึกษาได้ใช้รูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวเรือน ผสมผสานกับจินตนาการ มาจัดองค์ประกอบทางศิลปะเพื่อสื่อความหมายให้สอดคล้องกับแนวความคิดดังกล่าว

¹ เกษม อุทยานิม. สังคมวิทยา (กรุงเทพมหานคร ,2506), 208.

ทัศนคติกับการสร้างสรรค์

มุมมองและความบันเทิงใจของศิลปินแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ตามความเชื่อ ประสบการณ์และทัศนคติส่วนตัว การยืนยันความคิดและเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด ให้ผู้ชมได้สัมผัสรับรู้ รวมทั้งภาพลักษณ์ของผลงานเป็นสิ่งที่แสดงอารมณ์ ความรู้สึกภายในของศิลปิน ความเป็นปัจเจกต่อเรื่องราวการสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการแสดงออกการถ่ายทอด ความเป็นตัวตนของผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เป็นสิ่งสำคัญรวมทั้งรูปแบบ เทคนิควิธีการ การถ่ายทอดของศิลปิน สามารถสร้างลักษณะเฉพาะแห่งตน ได้จากเทคนิคการสร้างสรรค์และวิธีการนำเสนอ ส่วนแนวความคิดเป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการสร้างสรรค์และเป็นเครื่องยืนยันในสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ส่วนข้อมูลและความชัดเจนที่แสดงออกจากสภาวะภายในเป็นส่วนสนับสนุนให้แนวความคิดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การแสวงหาตัวตนที่แท้จริง เพื่อถ่ายทอดออกมาในรูปแบบผลงานศิลปะตามจินตนาการด้วยทัศนธาตุและอารมณ์ จึงเป็นจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างแท้จริง

อิทธิพลทางศิลปะ

ศิลปะสื่อประสม (Mixed Media) เป็นทัศนศิลป์ เป็นผลจากการสร้างสรรค์มนุษย์ที่ใช้วัสดุต่างชนิดกันมาเป็นส่วนประกอบและทำให้เกิดเป็นศิลปกรรมแขนงนี้ขึ้น สื่อประสมเป็นผลงานศิลปะ โดยนำสื่อวัสดุแต่ละชนิดมาผสมผสานบนระนาบทำให้เป็นผลงานศิลปะ มองเห็นและสัมผัสได้ทางตาอย่างเหมาะสม และผสานกันอย่างกลมกลืนลักษณะ 2 มิติหรือ 3 มิติ เป็นการนำสื่อ กลวิธี และเทคนิคมาประกอบกันหลายประเภทเข้าไปรวมกันอยู่ด้วยกันในผลงานศิลปะตามเรื่องราวของผู้สร้างสรรค์ผลงาน อาจจะมีสี แสง เสียง ประกอบเป็นผลงาน บางผลงานศิลปินอาจจะมิกซ์บางชิ้น ซึ่งมีสื่อต่างๆ มาประสมกันในลักษณะที่ไม่อาจแยกออกได้ว่าสื่อใดเด่นกว่า ตามเจตนาของศิลปินที่จะเป็นไปเช่นนั้น เรียกว่า “ศิลปะสื่อประสม” (Mixed Media Art)

สื่อประสมเป็นผลงานการนำสื่อและกลวิธีหรือเทคนิคมาประกอบกันหลายประเภทเข้าไปรวมกันอยู่ด้วยกันในผลงานศิลปะ เรื่องราวแล้วแต่ผู้สร้างสรรค์ จะแสดงออกด้วยสื่อหลายๆ ชนิดแต่โดยทั่วไปจะมีสื่อหนึ่งเป็นประธาน เป็นโครงสร้างหลักสำคัญในงานและสื่ออื่นๆ จะเป็นส่วนประกอบ บางชิ้นมีสื่อต่างๆ ผสมกันในลักษณะที่ไม่อาจแยกออกได้ว่า สื่อใดเด่นกว่า และ

เป็นเจตนาของศิลปิน ที่จะให้เป็นไปเช่นนั้นด้วย ก็มักจะเรียกศิลปะชิ้นนั้น ว่าศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art) ราวต้นศตวรรษที่ 20 สื่อวัสดุได้มีบทบาทในฐานะสื่อใหม่สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยกลวิธีการปะติด (Collage) ศิลปินนำมาผสมผสาน สร้างผลงานศิลปะด้วยกลวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน 2 มิติ ด้วยวิธีการนำเอาวัสดุสำเร็จรูปจำพวกเศษกระดาษ วอลเปเปอร์ ภาพถ่าย เศษผ้าหรือภาพจากนิตยสารมาปะติดผสมผสานสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความแปลกใหม่ พาโบล ปิกัสโซ่ (Pablo Picasso: 1881-1973) เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้กระจายไปทั่วทั้งยุโรปและแอฟริกาเหนือและอเมริกา จากการสร้างสรรค์ผลงานของกลุ่มศิลปินป๊อป อาร์ต (Pop Art) ช่วงที่เศรษฐกิจเฟื่องฟู ปลายทศวรรษ 1950 ศิลปินกลุ่มป๊อปอาร์ตใน อังกฤษและสหรัฐอเมริกานำเสนอผลงานศิลปะด้วยภาพวัตถุในชีวิตประจำวันของคนเกี่ยวกับสื่อ และวัสดุต่างๆ จากวัฒนธรรม วิธีการผลิตที่ทันสมัย วัตถุ สิ่งพิมพ์ งานโฆษณา นิตยสาร ภาพยนตร์ บรรจุภัณฑ์ ตัวอักษร ตัวเลข ฯลฯ นำมาแสดงออกเป็นสื่อต่าง ๆ มากมาย เริ่มเข้ามาครอบคลุมชีวิตประจำวัน ทุกสิ่งล้วนสวยงาม ทุกสิ่งที่เปิดเผยในสังคม ศิลปะได้กลายเป็นปรากฏการณ์ร่วมสมัยของสื่อต่างๆ มากมาย ศิลปะป๊อปอาร์ตได้เปลี่ยนแปลงศิลปะอย่างที่เคยชิน จากความสูงส่งมาสู่ธรรมดาจากความซับซ้อนมาสู่ความเรียบง่าย จากปรัชญาอารมณ์ความรู้สึก การมองเห็นขบคิดในแง่มุมต่าง ๆ มาสู่ภาพชีวิตประจำวัน เหมือนศิลปะกับการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งเดียวกัน ทุกสิ่งล้วนสวยงาม

จากแนวความคิด ทำให้เกิดการพัฒนานำไปสู่สิ่งใหม่และแนวคิดใหม่ ใกล้ชิดกับสังคม ขอบเขตของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีเสรีภาพในการแสดงออกโดยการใช้สื่อ วัสดุ กลวิธี แนวคิด ไม่ถูกกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ โครงสร้างของผลงาน ไม่มีกำหนดแบบแผนใด ๆ ทุกสิ่งเป็นผลงานศิลปะทั้งสิ้น ศิลปะสื่อประสมมีการแสดงออกมากมาย การใช้สื่อตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป มารวมกันในผลงานที่สร้างสรรค์ให้ออกมาเป็นศิลปะอย่างไรก็ได้ ไม่มีขอบเขตที่คิดว่าถูกหรือผิด สิ่งที่ผู้สร้างจะเป็นผู้กำหนดทิศทางของผลงานศิลปะ ที่ทำให้เกิดขึ้น ในการพัฒนาศิลปะสื่อประสมการแสดงศิลปะผสมผสานและประกอบกับทัศนคติของศิลปินที่เน้นและแสวงหาความสำคัญของวัสดุตลอดจนสภาพสังคมที่พาดพิงกับวัตถุนิยม

ความบันดาลใจจากศิลปกรรม

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ศิลปินที่ผู้ศึกษาได้รับความบันดาลใจคือ อาจารย์มณฑิธร บุญมา ซึ่งได้สร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม อาจารย์มณฑิธร บุญมา พื้นเพเป็นคนจังหวัดอุบลราชธานี มุ่งมั่นในการสร้างงานศิลปะ ชอบทดลองค้นคว้าหาความแปลกใหม่ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ที่สื่อถึงความงาม ความเติบโต กับอีกลักษณะหนึ่งก็คือ ที่สื่อถึงความเสื่อมสลาย สูญสิ้น เปรียบกับปรัชญาทางพุทธศาสนาที่อาจจะหมายถึง “ทุกชีวิตต้องมีเกิด แล้วก็ต้องตาย” การเข้าใจสังขธรรม จึงทำให้มุ่งสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาระของนาถพุทธปรัชญาช่วยเหลือหลอม มโนคติ และทัศนคติที่มีต่อโลก ชีวิต และศิลปะ สร้างรูปความคิดใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา

ความพิเศษที่ผู้ศึกษามีความประทับใจในการสร้างงานคือ การให้ความสำคัญกับการค้นคว้าทดลองหาวัสดุและเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ให้กับการทำงานศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2532 มีเรื่องราวเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมของชีวิตชนบท อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสร้างสรรค์ในชุด เรื่องราวจากท้องทุ่งผลงานให้ความสำคัญกับวิถีทางและแบบอย่างของการดำเนินชีวิตของคนไทยที่แปรเปลี่ยนไปจากอดีต สภาพชีวิตชนบทที่ดำเนินสืบทอดกันหลายชั่วคนเริ่มเปลี่ยนอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับอุปโภคบริโภค รวมทั้งการเกษตรสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนในชนบท ทำให้การพัฒนากิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมตลอดจนประเพณีที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นแต่ละแห่ง เริ่มสูญหายไปเป็นที่สุดอาจารย์มณฑิธรได้นำสุนทรียภาพใหม่มาใช้ร่วมศิลปะร่วมสมัย ด้วยการนำวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีพในท้องถิ่นชนบท เป็นสื่อสำคัญในการแสดงออกและเสนอจินตภาพของการดำเนินชีวิตสมถะ แร่กายเป็นวิถีทางแบบอย่างของคนในท้องถิ่น เครื่องมือเครื่องใช้ในงานศิลปะได้แก่ ไม้กวาดข้าว คราด จอบแห และวัสดุต่าง ๆ เช่น รวงข้าว ดินเหนียว และปูนขาว เป็นสื่อในการแสดงออก นอกจากนี้ยังใช้รอยมือเป็นสื่อสัญลักษณ์ ของการใช้ร่างกายในการทำงานหนักของชีวิตผู้คนในชนบทและในขณะที่ทำงานในท้องทุ่ง ช่วงนี้อาจจะกล่าวได้ว่าอาจารย์มณฑิธร เป็นผู้บุกเบิกในการนำวัสดุที่ไม่เคยถูกใช้ หรือไม่ได้รับการยอมรับมาก่อนว่านำมาเป็นสื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ศิลปะ ปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการสื่อความหมายแบ่งได้เป็นสองลักษณะคือ ปัจจัยที่ให้ความหมายทาง

กายภาพและเชิงสัญลักษณ์ ปัจจัยแรกคือรูปรอยพิมพ์ ของกำมือ ที่ให้ความรู้สึกในเรื่องของการบีบและรวมสิ่งต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน เป็นร่องรอยของมือคนที่ถูกกดบันทึกไว้ ความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของร่องรอยมือ หมายถึงความเป็นตัวของตัวเองและการมีชีวิตอยู่ ปัจจัยอีกประการหนึ่งคือเครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุจากท้องถิ่นชนบท มีคุณสมบัติรูปทรง รวมทั้งหน้าที่การใช้งาน ผู้คนทั่วไปรู้จักแต่มีการจัดการกับวัสดุเหล่านี้ขึ้นใหม่ให้เป็นงานศิลปะที่มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ มีคุณลักษณะทางนามธรรมที่ประสบการณ์ ของผู้ดูแต่ละคนมี ส่วนในการกำหนดและสร้างความหมายขึ้น รูปรอยพิมพ์ของมือที่มีลักษณะกำมือนั้นเป็นสื่อแสดงพฤติกรรมของการดำเนินชีวิตของผู้คน จากการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งมีรูปแบบ เป็นประติมากรรมสื่อผสมได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้อาจารย์มณฑิรพัฒนาการทำงานจากงานจิตรกรรมซึ่งเป็นสองมิติสู่งานประติมากรรมสามมิติ และงานในรูปแบบการจัดวาง²

ภาพที่ 1 ธรรมชาติในสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

ที่มา : มณฑิร บุญมา, ตายก่อนดับ: การกลับมาของมณฑิร บุญมา, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ดี เอ็น เอ คอมมูนิกแคชชั่น, 2548), 26.

²มณฑิร บุญมา, ตายก่อนดับ: การกลับมาของมณฑิร บุญมา (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ดี เอ็น เอ คอมมูนิกแคชชั่น, 2548), 18.

ภาพที่ 2 สองทวยข้าวสารเปลือก

ที่มา : มณฑิธร บุญมา, ในนิทรรศการเรื่องราวจากท้องทุ่ง, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ฉลองรัตน พรินติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2532), 14.

ภาพที่ 3 เรื่องราวของการแปรเปลี่ยนรูป-สภาพของชีวิตในท้องทุ่ง

ที่มา : มณฑิธร บุญมา, ในนิทรรศการเรื่องราวจากท้องทุ่ง, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทฉลองรัตนพรินติ้งกรุ๊ปจำกัด, 2532), 15.

ปี พ.ศ. 2533 อาจารย์มณฑิรยังคงมุ่งสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจ สังคมศาสตร์ และวัฒนธรรมในสภาวะสังคมไทยในการสร้างสรรค์ผลงานของอาจารย์มณฑิร ยังคงพัฒนาเทคนิคหรือกระบวนการของการ “จัดการ” กับสื่อวัสดุและอุปกรณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ กำหนดเนื้อหาสาระภายในผลงานแต่ละชิ้น ด้วยเหตุนี้อาจารย์มณฑิรจึงใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ จากท้องถิ่นไทยมาสร้างผลงานที่แสดงบุคลิกลักษณะของสภาพและสภาวะแวดล้อมของสังคมไทย เช่น การใช้ดิน ทราย ถ่าน ขี้เถ้า ดินเผา เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ มาประกอบ ร่วมกันในงาน

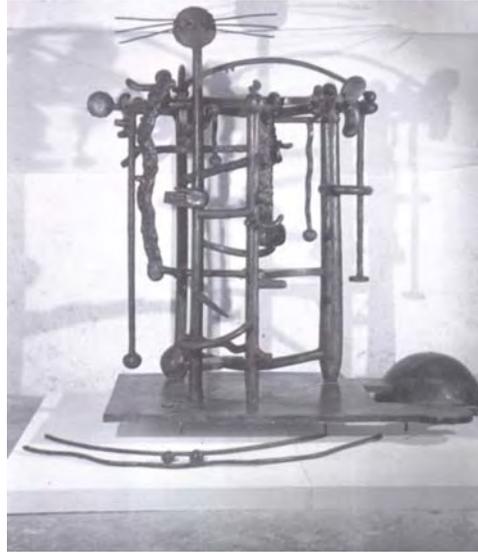
ภาพที่ 4 รอยกับถึงปูนและปลั่ว

ที่มา : มณฑิร บุญมา, นิทรรศการเรื่องไทย ไทย, (กรุงเทพมหานคร: ฉลองรัตน, 2533), 10.

หริธร อัครพัฒน์ จมึลักษณะการแสดงงานตามแนวทางศิลปะลัทธิเซอร์เรียลลิส เพราะ ผลงานโดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับคำ ๆ คำว่า “จินตนาการ” ได้มีนักปรัชญา ชาวอังกฤษ (ต้นศตวรรษที่ 19) ที่ชื่อ Samuel Taylor Coleridge เคยอธิบายไว้ว่า “จินตนาการ คือ ความสามารถของมนุษย์ที่จะละลายและเปลี่ยนรูปข้อมูลต่าง ๆ จากประสบการณ์และสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่หรือคุณลักษณะใหม่ ให้เกิดขึ้นบนโลก” คำอธิบายดังกล่าวดูเหมือนจะมีความ เหมือนกับกระบวนการสร้างประติมากรรมของหริธร มากพอสมควร

ศิลปะลัทธิเซอร์เรียลลิสต์จะเป็นพี่น้องกับผลงานของหริธร์ ไม่มากก็น้อย พวกเขา มักสร้างรูปแบบที่ดูแปลกพิสดาร ผิดปกติธรรมดาโดยที่พวกเขาอธิบายกระบวนการทำงานของกลุ่มเทียบเคียงกับ “การพูดของคนบ้า” สำหรับความหมายของคนบ้า ก็คือ บุคคลที่มีประสบการณ์ และความปรารถนาบางอย่างในจิตใจ แต่สมองไม่สามารถเรียบเรียงคำให้เป็นประโยคตามหลัก ตรรกวิทยา การจะเล่าประสบการณ์และความปรารถนาภายในจิตใจ คำพูดของคนบ้าจึงไม่เป็น ระบบ หลังไหลอย่างอิสระโดยไม่มีการเสแสร้งใด ๆ พอจะเข้าใจได้โดยรวม ศิลปินเซอร์เรียลลิสต์ เห็นว่าวิธีการแสดงออกดังกล่าวมีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะเป็นการระบายความเก็บกด และชาวโลกจะ ได้รู้ว่าเจตจำนงแท้ ๆ ของมนุษย์เป็นอย่างไร ต้องการอะไร เพื่อเราจะได้นำเสนอโลกภายนอกให้ สัมพันธ์กับโลกภายใน ดังนั้นศิลปินกลุ่มนี้จึงมักทำงานโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ความถูกต้องตาม หลักวิชาการหรือศีลธรรม พวกเขาเน้นการแสดงออกจับปล้น จินตนาการที่อิสระและความบังเอิญ

สำหรับกระบวนการทำงานของหริธร์นั้น ยังตัดสินใจได้ยากกว่าร่วมกระบวนการทาง ความคิดกับลัทธิเซอร์เรียลลิสต์หรือไม่ เพราะหลาย ๆ อย่างใช่และหลาย ๆ ก็ไม่ใช่ ดังนั้น การพิจารณาที่คำพูดของหริธร์ และรูปแบบผลงานที่ปรากฏ ย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาที่สุด ในที่นี้ดังตัวอย่างผลงานที่ชื่อ “เรื่องราวที่ถูกแต่งขึ้นโดยศิลปินบ้า” สร้างขึ้นในปี 2532 ได้รับ รางวัลเหรียญเงินในการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 35 เมื่อเราพิจารณารายละเอียดของ ผลงานจะเห็นว่ามียุทพรอยู่ 2 ประเภท คือ 1) เช่น มือ หน้าคน บันได อวัยวะภายใน อวัยวะ เพศชายและหญิง ฯลฯ และ 2) รูปทรงนามธรรมที่ดูแล้วไม่เหมือนรูปอะไรเลย รูปทรงทั้ง 2 ประเภทผสมผสานกันในแต่ละส่วนของผลงาน หริธร์ พยายามที่จะอธิบายเสริมว่า “รูปทรงต่าง ๆ เหล่านี้ คือ ตัวแทนประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จิตมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับด้ายในการดำรงชีวิต และทำ กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้จิตมนุษย์อยู่ในสภาพที่ไม่สงบ สับสน แปรแป้น เป็นโลกแห่งโลกีย์ภูมิ

ภาพที่ 5 เรื่องราวที่ถูกแต่งขึ้นโดยศิลปินบ้า

ที่มา : ھرร อัครพัฒน์, การแสดงผลงานศิลปกรรมกลุ่ม หัวหอก ,ครั้งที่ 1(กรุงเทพมหานคร: 2534) ,14

ผลงานชื่อ “สุสานประติมากร” สร้างในปี 2534 ได้รับรางวัลและคัดเลือกให้เข้าร่วมแสดงที่ประเทศญี่ปุ่น เป็นผลงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยสร้างรูปทรงที่เต็ม ไปด้วยรูปทรงเล็ก ๆ ผู้การลดรูปทรงให้น้อยลงเหลือเพียงรูปทรงที่สำคัญและพอเหมาะเท่านั้น จะเห็นว่ารูปทรงโดยรวมคล้ายเป็นซากของบ้านด้านขวาสุดมีรูปทรงคล้ายต้นไม้ รูปทรงตรงกลางด้านขวาเป็นรูปหน้าคนกำลังกุมศีรษะอยู่ส่วนตรงกลางด้านซ้ายเป็นรูปทรงชีวิตที่ดูคล้าย ทั้งอวัยวะเพศชาย หัวใจ หรือปอดก็ได้ถ้ามองจากมุมที่ต่างกัน ฯลฯ แม้จะพอตีความหมายได้บ้าง แต่ก็ยังยากที่จะกำหนดความหมายให้ชัดเจน แน่อนในทุก ๆ ส่วนเพราะการทำงานของหริธร์ คือ การพรรณนาประสบการณ์ที่เขาเกี่ยวข้องกับ อย่างอิสระ เป็นไปเองตามจินตนาการ เราจึงพอจะตัดสินใจได้ว่ารูปทรงเหล่านั้นแทนค่าสภาพจิตใจมนุษย์ธรรมดาทั่วไปที่พบเจอทั้งประสบการณ์ในแง่บวกและลบ คล้ายกับหริธร์กำลังจะเสนอความคิดที่ว่า โลกแห่งโลกิยชน คือ โลกแห่งการดิ้นรนอย่างไร้จุดมุ่งหมายเท่านั้น³

³ อุทิศ อติมานะ, การแสดงผลงานศิลปกรรม กลุ่มหัวหอก (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดอกจันทร์ ,2543) ,14.

ภาพที่ 6 สุสานประติมากร

ที่มา : ทธิธร อัครพัฒน์, การแสดงผลงานศิลปกรรมกลุ่มหัวหอก ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดอกจันทร์ ห้วยขวาง : 2534), 18.

ความบังคาลใจจากภาชนะเครื่องใช้ภายในคร้ว

คร้วไทยในวัฒนธรรมไทย คร้ว มิได้มีความหมายเพียงแค่สถานที่หุงต้มอาหารเท่านั้น คร้วมีความสำคัญกว่านั้นมาก เพราะมีบทบาทเป็นพื้นฐานของสถาบันครอบครัว “คร้ว” คือ หัวใจของครอบครัว หน้าที่พื้นฐานของครอบครัวก็คือ หุงหาอาหารให้สมาชิกได้ดื่มน้ำ รวมนั้นมีคุณค่ามากกว่าเพียงจัดความหิว คุณประโยชน์สำคัญยิ่งกว่าอยู่ที่ผลต่อการกระชับความสัมพันธ์และอารมณ์ผูกพัน รวมนั้นของสมาชิกในครอบครัว⁴

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของลักษณะทั่วไปของภาชนะเครื่องใช้ภายในคร้ว ซึ่งจะมีลักษณะของรูปร่างแตกต่างกันตามหน้าที่การใช้งานจากการสังเกตและ

⁴ นุกูล ชมพูนิช, การศึกษาเครื่องใช้ในคร้วแบบดั้งเดิมของคนไทย ชนบทภาคกลาง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533), 59.

วิเคราะห์โครงสร้างของรูปทรงเครื่องใช้ภายในครัว ผู้ศึกษาพบว่ารูปทรงของเครื่องใช้ภายในครัวมีส่วนประกอบและโครงสร้างที่สัมพันธ์กัน ตามลักษณะหน้าที่การใช้งานของรูปทรง ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญ เหตุผลหนึ่งที่น่าเอื้อมาใช้ในการสร้างผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาในชุดนี้ อีกทั้งยังส่งเสริมคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์อีกด้วย

ที่ได้กล่าวมาในบทนี้ผู้ศึกษาได้สรุปวิธีคิด รูปแบบ ความเชื่อและจินตนาการเหล่านั้น เป็นสิ่งที่เป็นามธรรม ต่อเมื่อได้สร้างมันขึ้นมาเป็นรูปธรรมแล้ว จึงจะสามารถสื่อความหมายตามความมุ่งหวังได้ ช่วงระหว่างความนึกคิดถึงประติมากรรมนั้น จำเป็นต้องดำเนินไปภายใต้กฎเกณฑ์ของกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะเครื่องปั้นดินเผาต่อไป

ภาพที่ 7 ลักษณะภายในห้องครัวและภาชนะเครื่องใช้

ภาพที่ 8 อุปกรณ์ เครื่องใช้สำหรับประกอบอาหาร

ภาพที่ 9 อุปกรณ์ เครื่องใช้ภายในครัวประเภทตัก

ภาพที่ 10 เครื่องปรุงที่ใช้ภายในครัวที่ใช้ประกอบอาหาร

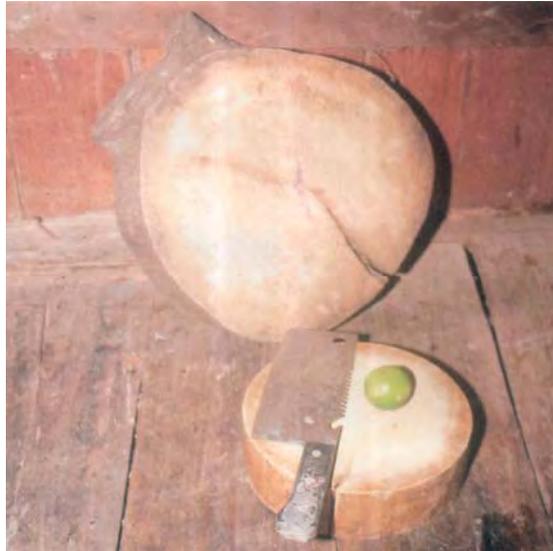
บทที่ 3

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

ในบทที่ผ่านมา ผู้ศึกษาได้พยายามกล่าวถึงแนวความคิด อิทธิพลและแรงบันดาลใจต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ระบบความคิดและยังเป็นตัวกำหนดรูปแบบในการสร้างงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา จากการค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าไว้วางจุดประสงค์การสร้างผลงานที่มีใช้เป็นเพียงการออกแบบรูปทรงเพื่อแสวงหาสุนทรียภาพที่แปลกใหม่เท่านั้น หากยังต้องการผสมผสานเรื่องราวจากประสบการณ์กับจินตนาการทางรูปทรง เพื่อให้ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแสดงความหมายทางเนื้อหาแนวความคิด และรูปแบบทางสุนทรียภาพอีกด้วย ดังนั้นขั้นตอนต่าง ๆ หรือกระบวนการสร้างงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแต่ละชั้นย่อมมีความสำคัญ เพื่อให้ผลงานตอบสนองทั้ง ความหมาย และสุนทรียภาพ ในบทนี้ผู้ศึกษาจะได้ กล่าวถึงกระบวนการสร้างผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวความคิดในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาภายใต้โครงการ “ จินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัว ” ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากความงามของรูปทรงภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวนำมาเป็นสื่อเพื่อสะท้อนถึงวิถีชีวิตความรู้สึกของครอบครัวแบบพื้นบ้านโดยใช้ทัศนธาตุหลักองค์ประกอบกับทางศิลปะและจินตนาการมาจัดการรูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวให้เกิดเนื้อหาและเรื่องราวแสดงความรู้สึกถึงความผูกพัน การพึ่งพาอาศัยกันและการช่วยเหลือจุนเจือกัน โดยการนำเอารูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวนำมาเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็น โครงสร้างของรูปทรงขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความหมายและสอดคล้องกับแนวความคิดดังที่กล่าวมา

ภาพที่ 11 ลักษณะหน้าที่สัมพันธ์เครื่องใช้ภายในครัว

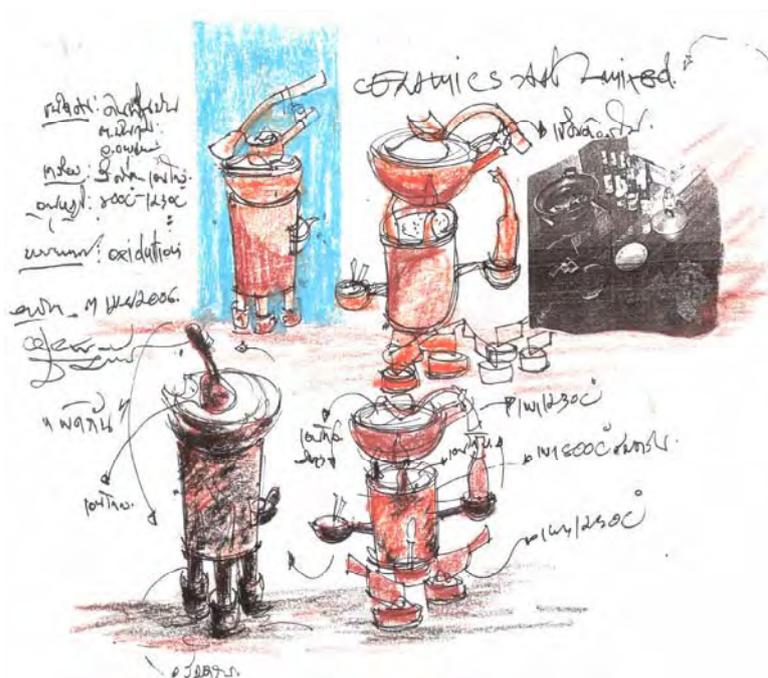

ภาพที่ 12 ลักษณะการวาง ภาชนะ สิ่งของ เครื่องใช้ภายในครัว สัมพันธ์กับการใช้งาน

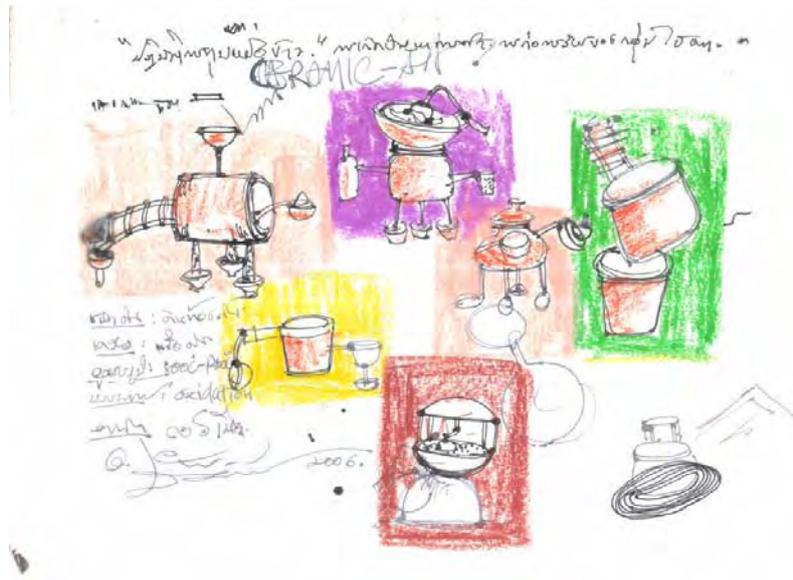
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการออกแบบร่าง 2 มิติและ 3 มิติ

เพื่อให้ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาเป็นไปตามขั้นตอนของการสร้างสรรค์ผู้ศึกษาได้แบ่งช่วงของการศึกษาแบบร่าง 2 มิติ และ 3 มิติ ออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

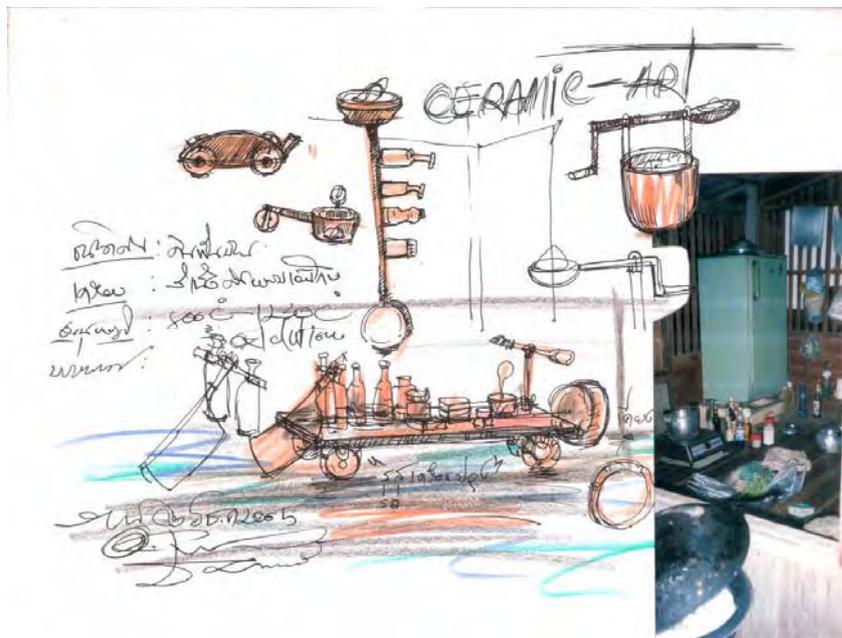
ช่วงที่ 1 เป็นช่วงแรกที่ผู้ศึกษาค้นหารูปทรงจากแนวความคิดโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและประสบการณ์ เพื่อค้นหาแนวความคิดการสร้างรูปทรง และการแสดงออกตามแนวทางศิลปะเครื่องปั้นดินเผาตามขั้นตอนการออกแบบร่าง 2 มิติ และ 3 มิติ ซึ่งเป็นกระบวนการแรกๆ ที่ผู้ศึกษาให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นช่วง การจัดองค์ประกอบของผลงานในขั้นต้นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเรื่องราวและขอบเขต ของผลงานให้ตรงกับแนวความคิด

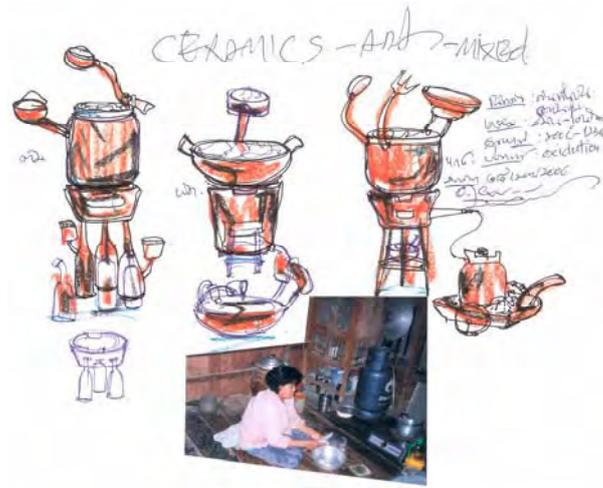
ภาพที่ 13 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 1

ภาพที่ 18 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 6

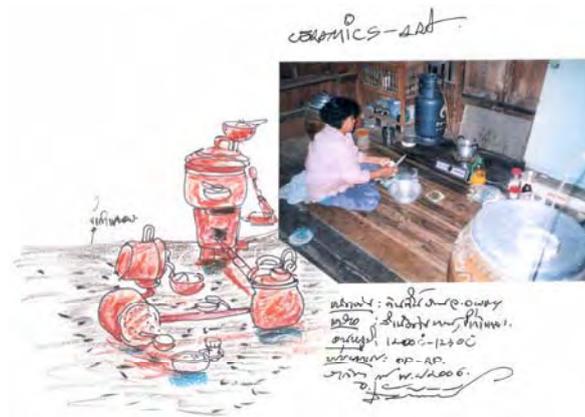
ภาพที่ 19 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 7

ภาพที่ 20 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 8

ภาพที่ 21 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 9

ภาพที่ 22 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 10

ภาพที่ 23 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 1

ภาพที่ 24 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 2

ภาพที่ 25 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 3

ภาพที่ 26 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 4

ภาพที่ 27 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ ชุดที่ 5

ภาพที่ 28 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 6

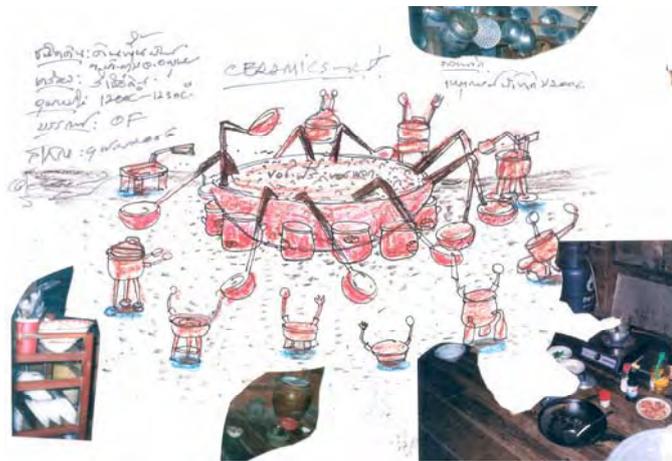

ภาพที่ 29 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 7

ภาพที่ 30 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 1 ชุดที่ 8

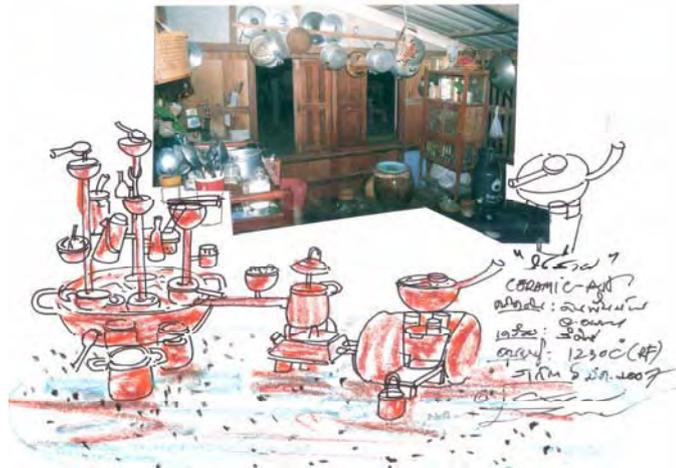
ช่วงที่ 2 เป็นช่วงที่ผู้ศึกษาพัฒนาแบบร่าง 2 มิติและ 3 มิติซึ่งแต่ละชั้นจะมีการปรับปรุงจากแบบร่างในบางส่วน ด้านรูปแบบของผลงาน ศึกษาเพิ่มเติมจากรูปทรงของภาชนะ เครื่องใช้เครื่องใช้ภายในครัวและรูปทรงของที่ใช้ใส่เครื่องปรุงที่ใช้ปรุงรสอาหารลักษณะรูปแบบต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการออกแบบร่วมในการสร้างสรรค์รวมถึงวัสดุอย่างอื่นที่นำมาใช้ประกอบรวมเพื่อศึกษาจังหวะและเอกภาพขององค์ประกอบที่แสดงความเคลื่อนไหว การมีชีวิตซ้ำซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก ตามความรู้สึกของผู้ศึกษา

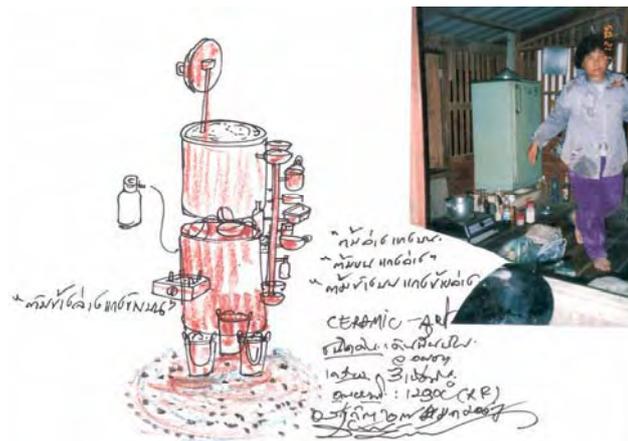
ภาพที่ 31 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 1

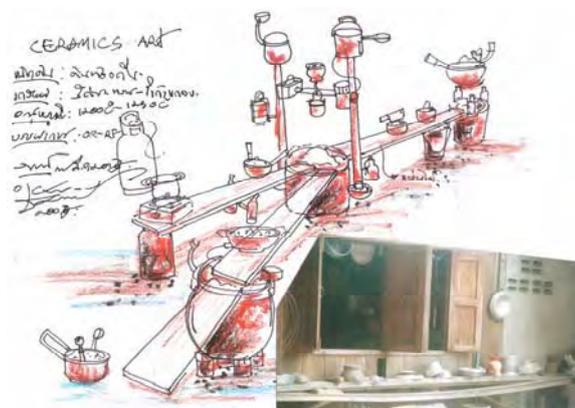
ภาพที่ 32 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 2

ภาพที่ 33 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 3

ภาพที่ 34 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 4

ภาพที่ 35 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 5

ภาพที่ 36 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 1

ภาพที่ 37 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 2

ภาพที่ 38 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 3

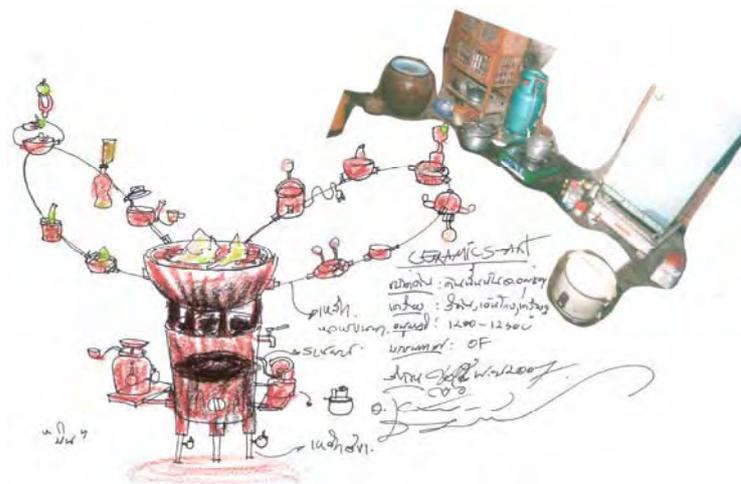

ภาพที่ 39 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 2 ชุดที่ 4

ช่วงที่ 3 เป็นช่วงที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาแบบร่าง 2 มิติและ 3 มิติและการวิเคราะห์เพิ่มเติม เพื่อหารูปทรง การแสดงออกที่พัฒนาจากช่วงที่ผ่านมาให้มีความลงตัวและสมบูรณ์สอดคล้องกับ แนวความคิดยิ่งขึ้น เพราะเป็นช่วงที่ผู้ศึกษาสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์หลังจากแก้ไขปรับปรุงพัฒนา แบบร่าง 2 มิติ และ 3 มิติ จนเป็นที่น่าพึงพอใจในขั้นตอนที่ผ่านมาและเข้าสู่ขบวนการขยาย ผลงานตามรูปแบบที่ได้เสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ไว้เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการศึกษา

ภาพที่ 40 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 1

ภาพที่ 41 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 2

ภาพที่ 42 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 1

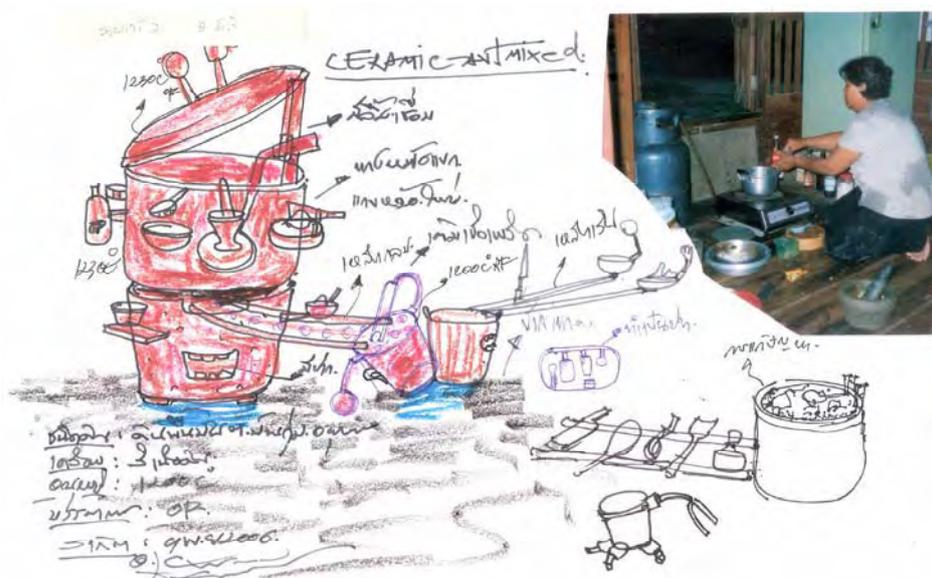

ภาพที่ 43 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 2

ภาพที่ 44 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงที่ 3 ชุดที่ 3

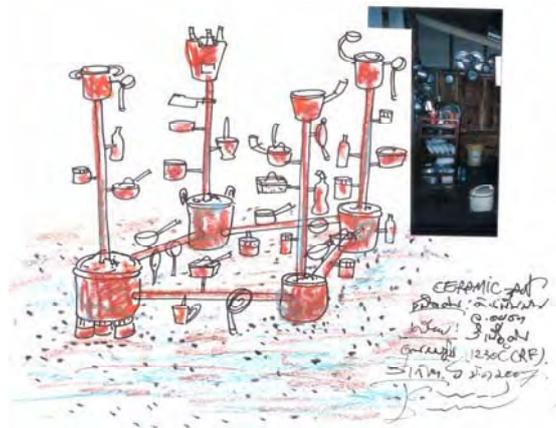
การพัฒนารูปทรงงานประติมากรรมระยะสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ได้สรุปผ่านรูปทรงสัญลักษณ์โดยการใช้รูปทรงเครื่องใช้ภายในครัว การจัดองค์ประกอบใหม่ให้เกิดจังหวะความเคลื่อนไหวสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องสอดคล้องเนื้อหาเรื่องราว และจินตนาการของผู้ศึกษา การสร้างงานแบบจัดวางและการใช้สื่อผสม เกิดจังหวะ การเคลื่อนไหว

ภาพที่ 45 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1

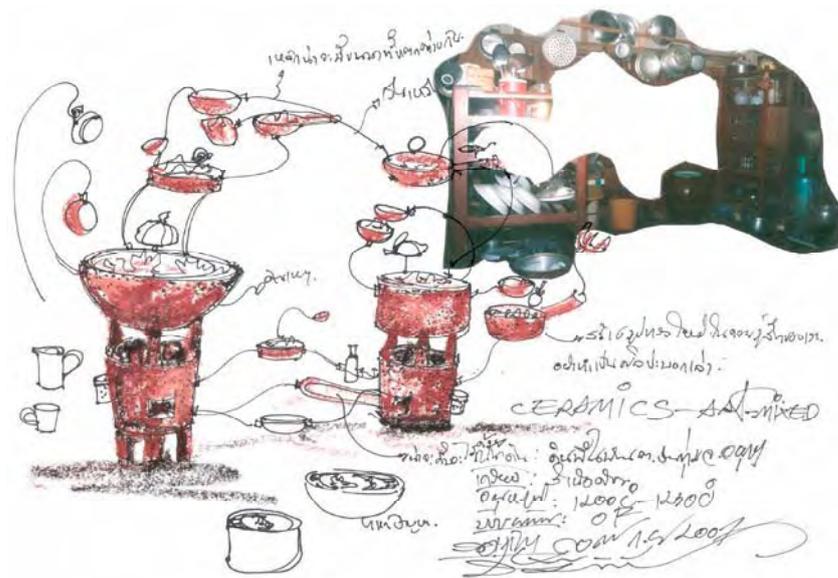
ภาพที่ 46 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

ภาพที่ 47 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2

ภาพที่ 48 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2

ภาพที่ 48 แบบร่าง 2 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3

ภาพที่ 50 ผลงานจำลอง 3 มิติ ช่วงวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาวัตถุดิบ เทคนิคและรูปทรง

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาวัสดุหรือวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์จัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างมาก ในบางขณะวัสดุจะแสดงเนื้อหาของตัวมันเองออกมา แต่บางขณะอาจต้องอาศัยวัสดุใกล้เคียงใกล้เคียงหรือการโต้ตอบกันระหว่างวัสดุกับวัสดุซึ่งผลการโต้ตอบระหว่างวัสดุมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกเป็นอย่างมาก

วัตถุดิบที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา คือ เนื้อดินที่ใช้ในการปั้นซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักของการสร้างรูปทรงผู้ศึกษาจึงเลือกใช้เนื้อดินจาก ตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นดินที่ขุดจากพื้นนาซึ่งสอดคล้องกับความคิดของผู้ศึกษาในเรื่องการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติในท้องถิ่น ใช้ทรายริมแม่น้ำผสมกับเนื้อดินเพื่อเป็นโครงสร้างเพิ่มความแข็งแรงให้กับตัวงาน ในขณะเดียวกันผู้ศึกษานำจี๊เจ้าแกลบซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในส่วนผสมของเนื้อดินปั้น ซึ่งได้มาจากแกลบที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงในการเผาอิฐจี๊เจ้าแกลบมีปริมาณของซิลิกาเป็นองค์ประกอบค่อนข้างสูง ช่วยเพิ่มความแข็งแรงให้โครงสร้างของผลงานและยังช่วยเพิ่มอุณหภูมิให้สูงขึ้น และทำให้เนื้อดินมีความพรุนตัวของเนื้อดินปั้น วัตถุดิบเหล่านี้เป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หาได้ง่ายจากชุมชนพื้นถิ่น รวมทั้งสีของเนื้อดินผู้ศึกษาได้ใช้เทคนิคในการเผาเนื้อดินในอุณหภูมิและบรรยากาศที่แตกต่าง เพื่อจะได้สีของเนื้อดินที่แตกต่างสื่ออารมณ์ความรู้สึกถึงบรรยากาศแบบพื้นบ้าน จึงได้นำเอาดินชนิดนี้มาสร้างผลงาน ผสานกับแนวความคิด ในการปั้นขึ้นรูปแบบผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา

เนื้อดินถือว่าเป็นหัวใจหลักในการสร้างงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ถ้าสามารถหาเนื้อดินที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับผลงาน ก็จะช่วยส่งเสริมให้ผลงานดูมีคุณค่า และสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาของผู้ศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงนำเนื้อดินปั้นทำการทดลอง เพื่อหาสูตรเนื้อดินปั้นที่เหมาะสมในการปั้นขึ้นรูปแบบผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ โดยทำการทดลองดังนี้

การทดลองหาสูตรเนื้อดินปั้น

การทดลองหาสูตรเนื้อดินปั้นที่มีส่วนผสมของดินพื้นบ้านตำบลบ้านกุ่ม ทราयरิมแม่น้ำและ
ขี้เถ้าแกลบสามารถเตรียมดินปั้นได้ดังนี้

วัตถุดิบหลัก

1. ดินเหนียวพื้นบ้านตำบลบ้านกุ่มมาผึ่งแดดให้แห้งแล้วนำมาทุบและบดละเอียดเพื่อเตรียมการทดลอง
2. ทราयरิมน้ำมาผึ่งแดดให้แห้งและบดละเอียดเพื่อเตรียมทดลอง
3. ขี้เถ้าแกลบมาร่อนด้วยตะแกรงร่อน ขนาด 60 เมช

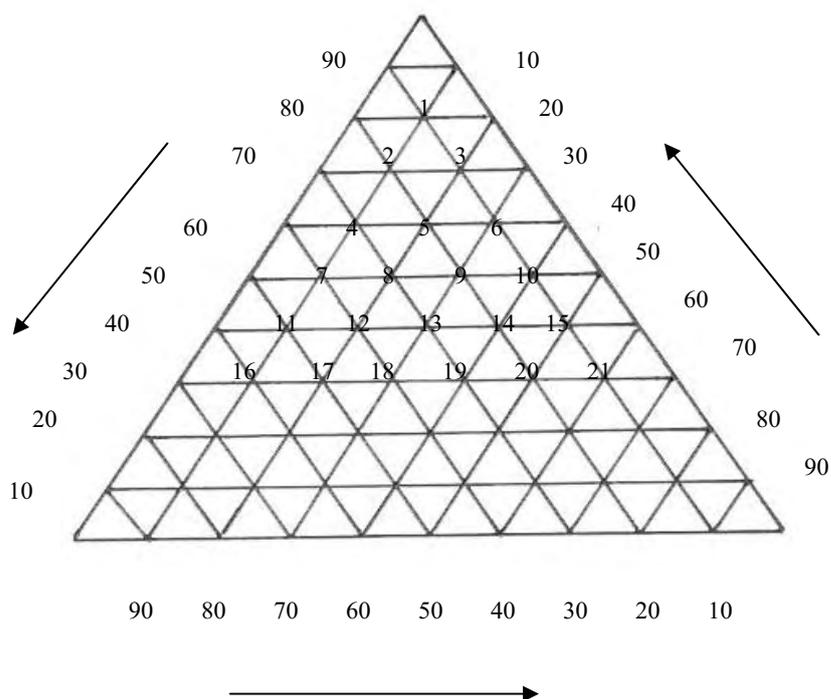
ขั้นตอนการทดลอง

1. วัตถุดิบที่เตรียมทดลองมาชั่งตามอัตราส่วนจากตารางสามเหลี่ยม(Trial Diagram)ในการหาส่วนผสมที่เหมาะสม
2. เติมน้ำสะอาดในถุงวัตถุดิบที่ชั่งรวมกันในปริมาณ ร้อยละ 50
3. หมักเนื้อดิน 1 สัปดาห์ ให้เกิดความเหนียว
4. เกราะดินและนวดให้มีความเหนียวเหมาะกับการขึ้นรูป
5. นำดินที่เตรียมอัดในแม่พิมพ์ทดลอง ขนาด 4x14x1 เซนติเมตร
6. จีดเส้นบนแท่งทดลองขนาด 10 เซนติเมตร
7. ผึ่งแท่งทดลองให้แห้ง แล้ววัด และบันทึก ความยาวที่ได้
8. นำแท่งทดลองเผาในบรรยากาศ และอุณหภูมิต่างๆที่กำหนดไว้
9. บันทึกผลการทดลอง และนำผลที่ได้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการใช้งาน

ตารางที่ 1 การหาอัตราส่วนผสมจากตารางสามเหลี่ยม (Trial Diagram) เนื้อดินปั้นจากวัตถุดิบ

หลัก 3 ชนิด

ดินพื้นบ้าน ต. บ้านกุ่ม

ทรายแม่น้ำ

ขี้เถ้าแกลบ

ตารางที่ 2 แสดงอัตราส่วนผสมของเนื้อดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา ทรายรมแม่น้ำ
 ขี้เถ้าแกลบ จากตารางหาอัตราส่วนของเนื้อดินปั้นชุดที่ 1 เผาที่อุณหภูมิ 1200 องศา
 เซลเซียสบรรยากาศออกซิเดชั่น

สูตรที่	ดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ. อยุธยา	ทรายรมแม่น้ำ	ขี้เถ้าแกลบ
1	80	10	10
2	70	20	10
3	70	10	20
4	60	30	10
5	60	20	20
6	60	10	30
7	50	40	10
8	50	30	20
9	50	20	30
10	50	10	40
11	50	40	10
12	40	40	20
13	40	30	30
14	40	20	40
15	40	10	50
16	30	60	10
17	30	50	20
18	30	40	30
19	30	30	40
20	30	20	50

ตารางที่ 3 แสดงอัตราส่วนผสมของเนื้อดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา ทรายรมแม่น้ำ
 ขี้เถ้าแกลบ จากตารางหาอัตราส่วนของเนื้อดินปั้นชุดที่ 2เผาที่อุณหภูมิ 1230 องศา
 เซลเซียส บรรยากาศออกซิเคชั่น

สูตรที่	ดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ. อยุธยา	ทรายรมแม่น้ำ	ขี้เถ้าแกลบ
1	80	10	10
2	70	20	10
3	70	10	20
4	60	30	10
5	60	20	20
6	60	10	30
7	50	40	10
8	50	30	20
9	50	20	30
10	50	10	40
11	50	40	10
12	40	40	20
13	40	30	30
14	40	20	40
15	40	10	50
16	30	60	10
17	30	50	20
18	30	40	30
19	30	30	40
20	30	20	50

ตารางที่ 4 แสดงอัตราส่วนผสมของเนื้อดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ. บางบาล จ.อยุธยา ทราชมแม่น้ำ
 ขี้เถ้าแกลบ จากตารางหาอัตราส่วนของเนื้อดินปั้นชุดที่ 3 เผาที่อุณหภูมิ 1200 องศา
 เซลเซียส บรรยากาศรีดักชัน

สูตรที่	ดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ. อยุธยา	ทราชมแม่น้ำ	ขี้เถ้าแกลบ
1	80	10	10
2	70	20	10
3	70	10	20
4	60	30	10
5	60	20	20
6	60	10	30
7	50	40	10
8	50	30	20
9	50	20	30
10	50	10	40
11	50	40	10
12	40	40	20
13	40	30	30
14	40	20	40
15	40	10	50
16	30	60	10
17	30	50	20
18	30	40	30
19	30	30	40
20	30	20	50

ตารางที่ 5 แสดงอัตราส่วนผสมของเนื้อดินพื้นบ้าน ต. บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา ทรายรมแม่น้ำ
 ขี้เถ้าแกลบ จากตารางหาอัตราส่วนของเนื้อดินปั้นชุดที่ 4 เผาที่อุณหภูมิ 1230
 องศาเซลเซียส บรรยากาศรีดักชัน

สูตรที่	ดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ. อยุธยา	ทรายรมแม่น้ำ	ขี้เถ้าแกลบ
1	80	10	10
2	70	20	10
3	70	10	20
4	60	30	10
5	60	20	20
6	60	10	30
7	50	40	10
8	50	30	20
9	50	20	30
10	50	10	40
11	50	40	10
12	40	40	20
13	40	30	30
14	40	20	40
15	40	10	50
16	30	60	10
17	30	50	20
18	30	40	30
19	30	30	40
20	30	20	50

จากการได้ศึกษาเนื้อดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา และทดลองหา ส่วนผสมของเนื้อดินปั้น สามารถเลือกจุดที่ดีหรือได้สูตรที่ดีตามความเหมาะสม จากสูตรเนื้อดิน ปั้นที่ได้ดังนี้

ดินพื้นบ้าน ต.บ้านกุ่ม อ.บางบาล จ.อยุธยา	ร้อยละ	70
ทรายริมน้ำ	ร้อยละ	10
ขี้เถ้าแกลบ	ร้อยละ	20

เมื่อเผาที่อุณหภูมิ 1200,1230 องศาเซลเซียสบรรยากาศออกซิเจนและบรรยากาศ รีดักชัน สีเนื้อดินปั้นที่ได้จะมีสีที่แตกต่างกันดังนี้

เนื้อดินปั้นเมื่อเผาที่อุณหภูมิ 1200,1230 องศาเซลเซียสบรรยากาศรีดักชันสีที่ได้ สีน้ำตาลและสีน้ำตาลเข้ม

การทดสอบการหดตัวของเนื้อดิน (Shrinkage)

เพื่อทดสอบการหดตัวซึ่งเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งทำให้ชิ้นงานเกิดแตก การบิดเบี้ยว ซึ่ง การหดตัวเกิดขึ้นจากสาเหตุที่ผลิตภัณฑ์จากการเผาดินและการเป็นอุณหภูมิที่สูง โดยเฉพาะดินที่มี ความเหนียววิธีทดสอบปฏิบัติดังนี้

1. วัดความยาวแท่งดินทดลองขณะเปียกและเมื่อแห้ง
2. นำแท่งดินทดลองเผาที่อุณหภูมิที่กำหนด
3. วัดความยาวหลังการเผา
4. คำนวณการหดตัวดังนี้

$$\text{เปียก-แห้ง} = \frac{\text{ความยาวขณะเปียก} - \text{ความยาวตอนแห้ง}}{\text{ความยาวขณะเปียก}} \times 100$$

$$\text{แห้ง-เผา} = \frac{\text{ความยาวเมื่อแห้ง} - \text{ความยาวหลังเผา} \times 100}{\text{ความยาวตอนแห้ง}}$$

$$\text{หดตัวทั้งหมด} = \frac{\text{ความยาวขณะเปียก} - \text{ความยาวหลังเผา} \times 100}{\text{ความยาวขณะเปียก}}$$

ภาพที่ 51 การทดลองสูตรเนื้อดินปั้นจากตารางที่ 1 อุณหภูมิ 1200 องศาเซลเซียสบรรยากาศ ออกซิเดชั่น และรีดักชั่น

ภาพที่ 54 ผล การทดลองทางกายภาพเนื้อดินปั้นใน ลักษณะและ อุณหภูมิ ต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 การขึ้นรูป

ในการสร้างผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาชุดนี้ ผู้ศึกษาได้นำวิธีการขึ้นรูปแบบแยกชิ้นส่วนมาใช้ เนื่องจากผลงานมีขนาดใหญ่ มีรูปทรงและขนาดที่แตกต่างกันมีการเผาต่างอุณหภูมิ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าวิธีการนี้น่าจะเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหาในเรื่องข้อจำกัดของผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาได้

ภาพที่ 55 ขั้นตอนการขึ้นรูปฐานชิ้นงาน

ภาพที่ 56 ขั้นตอนการขึ้นรูปชิ้นงาน

ภาพที่ 57 ผลงานที่ขึ้นรูปแบบแยกชิ้นส่วน

ขั้นตอนที่ 5 เตาและการเผา

การเผาผลงานของผู้ศึกษาแบ่งออกเป็น การเผาดิบและเผาแกร่งโดยใช้เตาของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ๆ แผนกเครื่องเคลือบดินเผา ใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิงเผาที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียสบรรยากาศออกซิเดชั่น ส่วนการเผาแกร่งที่อุณหภูมิ 1,200 และ 1,230 องศาเซลเซียสในบรรยากาศออกซิเดชั่นและที่อุณหภูมิ 1,200 และ 1,230 องศาเซลเซียสในบรรยากาศรีดักชั่น

ภาพที่ 58 การเรียงผลงานเข้าเตาเผา

ภาพที่ 59 ผลงานที่ผ่านการเผาดิบ

ขั้นตอนที่ 6 การประกอบผลงานด้วยวัสดุอื่น

ในการสร้างผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาชุดนี้ นอกจากผู้ศึกษาได้นำวิธีการขึ้นรูปแบบแยกชิ้นส่วนมาใช้แล้ว ผู้ศึกษายังนำวัสดุอื่นมาใช้ร่วมเช่น เหล็กเส้น เหล็กท่อกลมและเหล็กท่อนสามเหลี่ยมที่มีขนาดที่แตกต่างกันมาใช้เชื่อมต่อผลงานให้ดูแข็งแรงและมั่นคงซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นวัสดุที่ช่วยส่งเสริมให้ผลงานดูน่าสนใจมากขึ้นและมีสีสันที่เข้ากันได้

ภาพที่ 60 ขั้นตอนในการประกอบผลงานด้วยวัสดุอื่นเป็นเหล็กเส้น เหล็กท่อกลมและเหล็กท่อนสามเหลี่ยมขนาดที่แตกต่าง

ขั้นตอนที่ 7 การติดตั้งผลงาน

การสร้างงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาชุดนี้ ผู้ศึกษาจะติดตั้งผลงานการจัดแสดงนิทรรศการผลงานเพื่อเป็นการเผยแพร่สู่สาธารณชน สถานที่ที่จะติดตั้งผลงานคือหอศิลป์ร่วมสมัย อโยธยา อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 61 การติดตั้งผลงาน ณ หอศิลป์ร่วมสมัยอโยธยา อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 62 ภายในห้องแสดงนิทรรศการ หอศิลป์ร่วมสมัยอโยธยา อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา

จะเห็นได้ว่า กระบวนการสร้างงานทั้ง 7 ขั้นตอนในผลงานแต่ละชุดนั้นผู้ศึกษาได้ทำการทดลองหารูปแบบ เทคนิค วิธีการ และการแสดงออก เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาที่สมบูรณ์ทั้งในแง่แนวความคิดและสุนทรียภาพที่แสดงผ่านรูปทรงและการจัดวางผลงานให้เกิดความต่อเนื่อง เกิดการรับส่งของจังหวะบริเวณว่างภายในชิ้นงานให้สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราว ตลอดจนการเลือกใช้วัสดุที่สามารถแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกของพื้นผิว สี อย่างเหมาะสมตามแนวทางศิลปะเครื่องปั้นดินเผา

บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

จากการที่ผู้ศึกษาได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องเคลือบดินเผา ชุด “จินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัว” ตั้งแต่กระบวนการของการทำแบบร่าง 2 มิติ และแบบจำลอง 3 มิติ จนถึงขั้นตอนการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์จนได้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้มุ่งเน้นความงามเชิงสัญลักษณ์จากรูปทรงโครงสร้างภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวแสดงความสัมพันธ์ของรูปทรงและเนื้อหาตามทัศนคติส่วนตัวโดยอาศัยทัศนธาตุ ในการก่อตัวของรูปทรงในการสร้างสรรค์ผลงานไม่ว่า จะใช้ทัศนธาตุใดทัศนธาตุหนึ่งสร้างรูปทรงทัศนธาตุอื่นก็จะปรากฏขึ้นมาด้วย เช่น เมื่อสร้างรูปทรงด้วยเส้นในขณะเดียวกัน ก็จะปรากฏที่ว่างขึ้นมาพร้อมกันและมีปริมาตรของรูปทรงเกิดขึ้นในที่ว่างที่โอบล้อมอยู่ภายนอกในการศึกษาวิเคราะห์รูปผลงานจึงจำเป็นต้องแยกทัศนธาตุให้ชัดเจนถึงคุณลักษณะและหน้าที่เฉพาะของแต่ละทัศนธาตุ ซึ่งทัศนธาตุเหล่านี้ทำหน้าที่สื่อความหมาย ความรู้สึก อารมณ์และสุนทรียภาพของผลงาน นอกจากนี้การวิเคราะห์ทัศนธาตุทำให้เข้าใจกระบวนการของการสร้างสรรค์ โครงสร้างของรูปทรงการแสดงเนื้อหาและความชัดเจนในการแสดงออก

ทัศนธาตุเบื้องต้นที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ผู้ศึกษาได้ใช้ทัศนธาตุเพื่อเป็นพื้นฐานในการ สร้างสรรค์วิเคราะห์ค้นหารูปทรงและแนวความคิด และการก่อตัวของรูปผลงานและจินตนาการ ก่อนนำเข้าสู่กระบวนการที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งรูปแบบความคิด และการแสดงออกของผู้ศึกษามีดังนี้

1. เส้นเกิดจากจุดหลาย ๆ จุดเรียงต่อกัน เส้นเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการสร้างสรรค์ เส้นเป็นทัศนธาตุพื้นฐานเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด และเป็นแก่นของทัศนศิลป์ทุกแขนง นอกจากนั้นเส้นยังสามารถแสดงความรู้สึกได้ด้วยตัวมันเองและด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ บางขณะเส้นสามารถสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ด้วยการประกอบกันเป็นรูปหรือภาพที่เป็นสากล เส้นขั้นต้นในการก่อรูปมี 2 ลักษณะคือ เส้นตรงและเส้นโค้งซึ่งเส้นทั้งสองลักษณะให้ความรู้สึกต่างกันหาก

นำเส้นลักษณะเดียวกันหรือต่างลักษณะมาประกอบกันจะเกิดเส้นในลักษณะต่าง ๆ และก่อให้เกิดความรู้สึกจากลักษณะของเส้นเหล่านั้นแตกต่างกันไป

2. ที่ว่าง เป็นทัศนธาตุหนึ่งที่ปรากฏตัวเมื่อมีทัศนธาตุอื่นมากำหนดขอบเขตหรือใช้พื้นที่ว่างในการก่อรูปทรง โดยปกติที่ว่างจะถูกควบคุมด้วยรูปร่างหรือรูปทรงที่ว่างที่เกิดขึ้นในผลงานอาจสื่อความหมายบางอย่างตามที่ผู้สร้างสรรค์ ต้องการหรือที่ว่างอาจก่อให้เกิดจินตนาการต่อผู้รับชมได้

3. พื้นผิวหรือผิวสัมผัส เป็นพื้นผิวของรูปร่างหรือรูปทรงซึ่งมีลักษณะเฉพาะและให้ความรู้สึกในการรับรู้สัมผัสแตกต่างกันตามลักษณะของแต่ละพื้นผิว ทั้งผิวละเอียด ผิวหยาบ ผิวขรุขระ และผิวมันนอกจากนั้นพื้นผิวสัมผัสสามารถเป็น 2 ประเภทคือ

3.1 ผิวสัมผัสด้วยตา คือ ลักษณะงาน 2 มิติ รู้สึกได้จากการมองเห็น แต่เมื่อสัมผัสด้วยมือกลับไม่มีความแตกต่างตามที่เห็น ผิวสัมผัสลักษณะนี้สามารถเกิดจากการตกแต่งเกิดจากธรรมชาติหรือเกิดจากการใช้เครื่องมือลักษณะพิเศษในการสร้างพื้นผิวขึ้นมาซึ่งจัดเป็นพื้นผิวลาย

3.2 ผิวสัมผัสด้วยมือ ผิวสัมผัสประเภทนี้ไม่เพียงแต่มองเห็นด้วยตาแต่สามารถสัมผัสได้ด้วยมือ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงาน 3 มิติ ลักษณะนูนสูง นูนต่ำ และลอยตัว มีทั้งผิวสัมผัสตามธรรมชาติและผิวสัมผัสที่สร้างขึ้นมาใหม่

4. สี คือ ความเข้มของแสงที่กระทบสายตาคำนำหน้าของสีมีผลทางจิตวิทยาเป็นการรับรู้ของประสาทสัมผัสที่เร้าจิตของมนุษย์ให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก และอาการโต้ตอบต่อนั้น ๆ นอกจากนี้มีผลทางจิตวิทยาแล้วสียังสามารถเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เกิดความประทับใจและความรู้สึกต่าง ๆ ตามอทธิพลของสีแต่ละสี

ทัศนธาตุทั้งหมดที่ผู้ศึกษากล่าวมานำไปสู่การสร้างสรรค์ตามจินตนาการที่สอดคล้องกับแนวความคิดส่วนตัว สอดประสานกันอย่างสมดุลมีเอกภาพทำให้ผลงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ผลงาน

ในที่นี้ผู้ศึกษาได้กำหนดเนื้อหาในการวิเคราะห์ผลงานทางวิทยานิพนธ์ โดยอาศัยหลักองค์ประกอบคุณลักษณะและหน้าที่ของทัศนธาตุ ดังนี้

1. โครงสร้างของรูปทรงที่เกิดจากเส้น
2. ปริมาตรของรูปทรง
3. ที่ว่างกับรูปทรง
4. พื้นผิวและค่าน้ำหนักของสี

โครงสร้างของรูปทรงที่เกิดจากเส้น

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาของผู้ศึกษาอาศัยรูปทรงภาชนะเครื่องใช้ภายในครวมาเป็นโครงสร้างหลัก ซึ่งรูปโครงสร้างเหล่านี้ล้วนประกอบด้วยเส้น เส้นในผลงานของผู้ศึกษามีหลายลักษณะดังนี้

1. โครงสร้างเป็นเส้นที่กำหนดทิศทางของรูปทรง เส้นโครงสร้างเป็นเส้นที่อยู่ภายในรูปทรงเป็นเส้นในจินตนาการมองไม่เห็นด้วยตาสามารถรับรู้ ได้ความรู้สึกเส้น โครงสร้างเหล่านี้มีทั้งเส้นในแนวตั้งหรือเส้นแนวตั้งและเส้นในแนวระนาบหรือเส้นแนวนอน เส้นทั้งสองลักษณะนี้ให้ความรู้สึกมั่นคงแข็งแรง
2. เส้นรอบนอกของรูปทรง เป็นเส้นที่กำหนดขอบเขตของรูปทรง มีทั้งเส้นที่มีลักษณะเป็นเส้นโค้ง เส้นในแนวตั้ง และเส้นในแนวระนาบ เส้นเหล่านี้ช่วยก่อรูปผลงานให้เป็นไปตามจินตนาการ เส้นโค้งของเส้นรอบนอกผลงานทำให้ผลงานเกิดความรู้สึกมีการเคลื่อนไหว
3. เส้นที่เกิดจากการขูดลงบนพื้นผิวผลงานเส้นบางเส้นเกิดจากความรู้สึกภายในของผู้ศึกษาซึ่งต้องการให้ผลงานเสมือนมีการเคลื่อนไหวมีชีวิต
4. เส้นที่เกิดจากการสร้างที่ว่างด้วยการเจาะเนื้อพื้นผิวซึ่งเส้นเหล่านี้บางขณะทำให้เกิดมิติลง

โครงสร้างของเส้นที่สร้างขึ้นในผลงานวิธานิพนธ์ของผู้ศึกษานับได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากและมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเส้นรอบนอกของรูปทางเส้นจากการสร้างพื้นผิวสัมผัสและเส้นที่ขูดขีดเจาะลงบนผิวผลงานล้วนประสานกันอย่างกลมกลืนแสดงสุนทรียภาพได้อย่างลงตัวปริมาตรของรูปทรง

ปริมาตรของรูปทรง

ปริมาตรที่เกิดจากโครงสร้างของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัว โดยการขึ้นรูปทรงแบบแยกทีละชิ้นแล้วนำมาประกอบรวมกัน ด้วยวิธีการซ้อนทับและต่อยื่นออกตามขนาดและลักษณะของรูปทรงเป็นปริมาตรที่ทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ของการเคลื่อนไหว เชื่อมโยงต่อเนื่องกันอยู่ในโครงสร้างของรูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัว

ที่ว่างกับรูปทรง

การสร้างที่ว่างและรูปทรงของผลงานของผู้ศึกษา เป็นการสร้างที่ว่างภายในภายนอกรูปทรงเพื่อลดความทึบตันและให้เกิดการเคลื่อนไหวการถ่ายเทเข้าออกของอากาศบางขณะที่ว่างที่เชื่อมต่อกันทำให้เกิดมิติลวงในการรับรู้ด้วยการมอง รวมทั้งที่ว่างที่ก่อตัวเป็นปริมาตรของที่ว่างภายในกับภายนอกรูปทรงเพื่อโต้ตอบกับโครงสร้างของรูปทรง

พื้นผิวและค่าน้ำหนักของสี

ลักษณะพื้นผิวที่ผู้ศึกษาสร้างลงบนผิวผลงาน โดยการขูดขีดเกิดพื้นผิวด้านลึกต่างกันทำให้เกิดมิติขึ้นมาทิศทางของพื้นผิวที่สร้างขึ้นในลักษณะเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกันในลักษณะคล้ายเส้นคลื่นทำให้ผลงานมีการเคลื่อนไหวจากความตื้นลึกที่แตกต่างกันให้มีการเคลื่อนที่ของพื้นผิว

สีในผลงานของผู้ศึกษาเป็นสีที่อยู่ในเนื้อดินปั้นซึ่งได้จากขบวนการเผาในอุณหภูมิและบรรยากาศที่แตกต่างกันก็จะได้สีของเนื้อดินที่แตกต่างกัน ผู้ศึกษาจึงได้นำสีของเนื้อดินที่แตกต่างกันนี้มาใช้ประกอบรวมกันเพื่อให้เกิดค่าน้ำหนักตามสีของเนื้อดินซึ่งสีของเนื้อดินที่แตกต่างกันนี้ได้แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศแบบพื้นบ้าน

ภาพที่ 63 ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1

- ชื่อผลงาน “จินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัวหมายเลข 1”
- เทคนิค ดินพื้นบ้านตำบลงิ้วบ้านกุ่ม การขึ้นรูปด้วยมือ
- อุณหภูมิ 1,200 และ 1,230 °C บรรยากาศออกซิเดชันและรีดักชัน
- ขนาด 40 X 180 X 100 เซนติเมตร

ภาพที่ 64 แสดงรายละเอียดด้านต่างๆผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1

การวิเคราะห์ผลงานชุดที่ 1

แนวความคิด ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เครื่องปั้นดินเผาชุดนี้ ผู้ศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดความรู้สึกและจินตนาการของสมาชิกที่อาศัยอยู่ร่วมกันภายในครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่แบบสังคมไทยแบบดั้งเดิมที่มีปู่ย่าตายายพ่อแม่ ลูกหลานและญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่รวมในบ้านหลังเดียวกันและบ้านใกล้เคียง ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าครอบครัวที่อาศัยอยู่ร่วมกันนั้นจะต้องคอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกัน เป็นห่วงเป็นใยกันรวมทั้งแบ่งปันสิ่งที่ดีงามให้กันและกัน เพราะการกระทำสิ่งเหล่านี้สามารถทำให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้

ลักษณะโครงสร้างของรูปแบบงาน รูปแบบงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาผู้ศึกษาใช้รูปทรงแสดงสัญลักษณ์โดยพัฒนาเรื่องราวและจินตนาการโดยผู้ศึกษาสร้างงานแบบจัดวาง (Installation) เพื่อจัดวางให้ชิ้นงานแต่ละชิ้นมีการเชื่อมโยงต่อกันแบ่งเป็นรูปทรงหลักเป็นรูปทรงของเตากับรูปทรงของหม้อทรงกลมซ้อนทับกันในแนวตั้ง ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดและมีรูปทรงฝ่าหม้อทรงกลมอยู่ด้านบนที่แสดงความรู้ถึงการเปิดโดยมีการคล้ำไว้ด้วยรูปทรงของกระบวยไว้สำหรับ ตักอาหารเพื่อเป็นการแบ่งปันและยังมีรูปทรงของกระมังกับรูปทรงของช้อนรูปทรงของมิดกับรูปทรงของครกกับรูปทรงของสากและรูปทรงของขวดน้ำมันพืช และรูปทรงของหม้อทรงกลมกับรูปทรงของช้อน โดยการใช้เหล็กเส้นขนาดที่แตกต่างเป็นตัวเชื่อมต่อให้รูปทรงเหล่านี้ยื่นออกมาในพื้นที่ในอากาศทำให้เกิดทั้งจังหวะและทิศทางในการรับการส่งความต่อเนื่องของเส้นให้ดูเหมือนมีการเคลื่อนไหวคล้ายกับการช่วยกันปรุงรสอาหารรวมทั้งยังใช้เหล็กกลมสองเส้นพาดเชื่อมต่อระหว่างรูปทรงของเตากับรูปทรงของหม้อทรงกลมซึ่งเป็นทรงรองและพาดขวางด้วยรูปทรงของทัพพีตักข้าว รูปทรงของกระบอกรูปทรงของตะหลิวรูปทรงของขวดน้ำปลาและรูปทรงของมิดให้ดูคล้ายบันได ในระนาบแนวนอนเพื่อนำสายเชื่อมโยงระหว่างรูปทรงหลักและรูปทรงรองซึ่งแสดงให้เห็นความรู้สึกถึงการให้ความช่วยเหลือจนเจอกันและการแบ่งปันสิ่งที่ดีงามให้กันและกัน

ลักษณะของพื้นผิวและสีในผลงานประติมากรรมชุดนี้ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการสร้างพื้นผิวให้มีลักษณะที่แตกต่างกันมีทั้งผิวเรียบ ผิวหยาบ ผิวที่เจาะจงในเนื้อดิน เพื่อช่วยให้ผลงานมีความแตกต่างและโดดเด่นขึ้น รวมทั้งสีของผลงานผู้ศึกษาใช้สีธรรมชาติของเนื้อดินป็นคือ สีแดงอมน้ำตาลและสีเหลืองอมน้ำตาลเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกแบบพื้นบ้าน โดยการเผาที่

อุณหภูมิ 1,200 และ 1,230 องศาเซลเซียส บรรยากาศออกซิเดชันและรีดักชันเพื่อให้สีของผลงานมี
น้ำหนักอ่อนแก่แตกต่างกันตามธรรมชาติของแหล่งดินและส่วนผสมต่างๆ

ภาพที่ 65 ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2

ชื่อผลงาน	“จินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัวหมายเลข 2”
ดิน	ดินพื้นบ้านตำบลบ้านกุ่ม
เทคนิค	การขึ้นรูปด้วยมือ
อุณหภูมิ	1,200 และ 1,230 °C บรรยากาศออกซิเดชั่นและรีดักชั่น
ขนาด	30x130x170 เซนติเมตร

ภาพที่ 66 แสดงรายละเอียดด้านต่างๆผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2

การวิเคราะห์ผลงานชุดที่ 2

แนวความคิด ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาชุดนี้ ผู้ศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดความรู้สึกแต่ละจินตนาการของพื้นที่ภายในห้องครัวซึ่งเป็นที่ปรุงแต่งรสชาติสีสรรอาหารเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนในครอบครัวให้เจริญเติบโตและอยู่รอดให้เป็นพลเมืองดีของสังคม

ลักษณะพื้นผิวและสี ในผลงานประติมากรรมชุดนี้ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการสร้างพื้นผิวที่มีทั้งพื้นผิวเรียบพื้นผิวหยาบและพื้นผิวขูดลึกลงในเนื้อดินเพื่อทำให้เกิดพื้นผิวที่ดูเหมือนมีการเคลื่อนไหวและทำเกิดน้ำหนักในพื้นที่ผิวเนื้อดินเพื่อให้ผลงานดูโดดเด่นมากขึ้น รวมทั้งสีของผลงานผู้ศึกษาใช้สีธรรมชาติของเนื้อดินปั้นคือสีเหลืองอมน้ำตาลและสีแดงอมน้ำตาลเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกแบบพื้นบ้านโดยการเผาที่อุณหภูมิ 1,200 และ 1,230 องศาเซลเซียส บรรยากาศออกซิเดชันให้สีของผลงานมีน้ำหนักอ่อนแก่แตกต่างกัน

ลักษณะ โครงสร้างผลงานชิ้นที่สองของรูปแบบงาน ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา ผู้ศึกษาใช้รูปทรงแสดงสัญลักษณ์ โดยพัฒนาจากรูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวเพื่อแสดงเนื้อหาเรื่องราวและจินตนาการ โดยผู้ศึกษาสร้างงานแบบจัดวาง (Installation) การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาในชุดนี้ ผู้ศึกษาได้จำลองห้องครัวในความรู้สึกของผู้ศึกษาเอง ผู้ศึกษาได้นำรูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมูหรือสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่ามาใช้เป็นรูปทรงหลักและจัดวางให้ชิ้นงานแต่ละชิ้นมีการเชื่อมโยงกัน โดยมีรูปทรงของหม้อทรงกลมกระบอกตั้งตามมนสี่ด้านซึ่งแต่ละด้านมีขนาดไม่เท่ากันแล้วใช้เหล็กกลมสี่เส้นและเหล็กเส้น ขนาดต่าง ๆ เชื่อมต่อด้วยรูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวเป็นรูปทรงของถ้วยชาม กระทะ กระบวย หม้อต้มแกง ช้อนและภาชนะใส่เครื่องปรุงแล้วเชื่อมต่อเหล็กกลมเข้าตามมุมของรูปทรงของหม้อทรงกลมให้เชื่อมติดต่อกันทุกมุมให้เกิดจังหวะทิศทางและเส้นนำสายตาที่ลึกลับไม่เท่ากันเพื่อแสดงความรู้สึกให้เห็นว่าบางครั้งการดำเนินชีวิตของคนภายในครอบครัวนั้นมีทั้งสุขและทุกข์ควบคู่กันไปเสมอ ส่วนที่ใช้เหล็กกล่องสี่เหลี่ยมทำเป็นลักษณะ โครงสร้างเหมือนการตั้งเสาสี่เสาแล้วมีภาชนะเครื่องใช้ภายในครัว เชื่อมติดตามด้วยเหล็กเส้นขนาดต่าง ๆ โดยตำแหน่งการ เชื่อมติดไม่เท่ากันและยังมีภาชนะเครื่องใช้

ภายในครัววางทับปิดบนหัวเสาทั้งสี่ด้าน ให้มุมของรูปทรงของงานแต่ละชิ้นต่อเนื่องกันเกิดจังหวะ และทิศทางซึ่งสามารถช่วยให้เกิดความรู้สึกของการช่วยหนุนจุนเจือกัน

ภาพที่ 67 ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3

ชื่อผลงาน	“จินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัวหมายเลข 3”
ดิน	ดินพื้นบ้านตำบลบ้านกุ่ม
เทคนิค	การขึ้นรูปด้วยมือ
อุณหภูมิ	1,200 และ 1,230 °C บรรยากาศออกซิเดชั่นและรีดักชั่น
ขนาด	55x190x140 เซนติเมตร

ภาพที่ 68 แสดงรายละเอียดด้านต่างๆผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3

การวิเคราะห์ผลงานชุดที่ 3

แนวความคิด ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาชุดนี้ ผู้ศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดความรู้สึกและจินตนาการของการมีชีวิตคู่ที่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมีความรัก ความอบอุ่นจนสู่รุ่นลูกและรุ่นหลาน

ลักษณะโครงสร้างของรูปแบบงาน รูปแบบงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา ผู้ศึกษาใช้รูปทรงแสดงสัญลักษณ์โดยพัฒนาจากรูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวเพื่อแสดงเนื้อหาเรื่องราวและจินตนาการ โดยผู้ศึกษาสร้างงานแบบจัดวาง (Installation) เพื่อจัดวางให้ชิ้นงานแต่ละชิ้นมีการเชื่อมโยงต่อกัน ผู้ศึกษาได้รูปทรงของเตากับรูปทรงของหม้อทรงกลมซ้อนทับกัน เปรียบเหมือนกับผู้ชายส่วนอีก ด้านหนึ่งผู้ศึกษาได้ใช้รูปทรงของเตากับรูปทรงของกระทะซ้อนทับเช่นเดียวกันเปรียบเหมือนกับผู้หญิงซึ่งวางให้ตรงข้ามกันเป็นเส้นตรงแล้วเชื่อมรูปทรงทั้งสองโดยการใช้เหล็กเส้นเชื่อมต่อผลงาน โดยมีรูปทรงของภาชนะภายในครัวรูปทรงสามสองใบกับภาชนะปรุงรสและรูปทรงของช้อนที่ยื่นออกไปซึ่งแสดงออกให้เห็นถึงความรู้ระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงส่วนรูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวที่ยื่นขึ้นด้านบนเป็นรูปทรงของถาดทรงกลมใส่อาหารมีร่องไว้ก้อยู่ด้านบนและยังมีรูปทรงของกระทะที่มีมือจับและรูปทรงของถ้วยและรูปทรงของช้อน โดยมีการใช้เหล็กเส้นขนาดต่าง ๆ มาเป็นตัวเชื่อมพุงให้รูปทรงเหล่านี้ได้อยู่ได้ในอากาศเพื่อแสดงออกถึงความรักของคนรุ่นลูกรุ่นหลานส่วนภาชนะที่ยื่นออกมาจากรูปทรงของเตาทั้งสองข้างโดยการใช้เหล็กเส้นขนาดต่าง ๆ เป็นตัวช่วยเชื่อมต่อให้รูปทรงของภาชนะอยู่ได้และทำให้เกิดจังหวะทิศทางและเส้นนำสายตาซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกถึงการผูกพันเป็นสายใยของความรัก ความอบอุ่นของคนในครอบครัว

ลักษณะพื้นผิวและสีในผลงานประติมากรรมชุดนี้ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการสร้างพื้นผิวที่มีทั้งพื้นผิวเรียบและพื้นผิวหยาบ รวมทั้งสีของผลงานผู้ศึกษาใช้สีธรรมชาติของเนื้อดินปั้นคือสีแดงอมน้ำตาลเพียงสีเดียวเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกแบบพื้นบ้าน โดยการเผาที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส บรรยากาศศรีดักซัน

ปัญหาและการแก้ปัญหาการสร้างสรรค์

ในการสร้างผลงานที่ข้าพเจ้าได้ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำโครงสร้างวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ได้ปฏิบัติงานพร้อมกับการแก้ปัญหาในการสร้างสรรค์ดังนี้

1. ในกรณีผลงานบางชิ้นที่ต้องการความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวมักมีปัญหาเรื่องการออกแบบรูปทรงให้มีความกลมกลืนกันอย่างมีเอกภาพ เพราะการออกแบบรูปทรงต้องคำนึงถึงความหมายพร้อมๆกันไปด้วย ทั้งผู้คัดเลือกที่จะอาศัยรูปทรงของภาชนะเครื่องใช้ภายในครัวนำเสนอความรู้สึกและอารมณ์ สัดส่วนต่าง ๆ ของรูปทรงซึ่งสร้างปัญหาให้กับผู้ศึกษามากเพราะไม่สามารถปั้นขึ้นรูป ให้อยู่ร่วมกันเป็นชิ้นเดียวได้ผู้ศึกษาจึงแก้ปัญหาโดยการปั้นขึ้นรูปแบบแยกชิ้นแล้วมาประกอบรวมกันภายหลังโดยใช้วัสดุอื่น เช่น เหล็กเส้นเหล็กเหล็ยม เหล็กกลมขนาดต่าง ๆ มาเป็นตัวช่วยในการประกอบผลงาน

2. ปัญหาทางด้านวัตถุดิบ ผู้ศึกษาได้ใช้วัตถุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นแล้วนำมาผ่านขบวนการทดลองเนื้อดินเพื่อจะได้เนื้อดินที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งปัญหาเนื้อดินปั้นในช่วงแรกมักจะมีหินปูนอยู่เยอะมาเพราะเวลานำเนื้อดินผ่านขบวนการแผ่แกร่งที่อุณหภูมิ 1,200 และ 1,230 บรรยากาศออกซิเดชันและรีดักชัน เนื้อดินจะหลุดล่อนและเห็นรอยจุดสีขาวที่อยู่บนเนื้อดินบางครั้งก็ทำให้เนื้อดินแตกร้าว ผู้ศึกษาจึงต้องแก้ปัญหาโดยกานำเนื้อดินผสมน้ำเพื่อทำให้ เนื้อดินเหลวพอประมาณแล้วจึงใช้ตะแกรงกรองเพื่อแยกหินปูนออกจากเนื้อดิน

บทที่ 5

บทสรุป

จากการได้ศึกษาค้นคว้าจนถึงขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดิน ในชุดนี้ ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ข้อเท็จจริงหลายด้าน ทั้งในด้านวิชาการ ศิลปะ ความเข้าใจในเนื้อหา เรื่องราวและข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่ได้ค้นพบในการสร้างผลงาน ทำให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้แนวทาง ต่อไปในทางสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองทางความคิดที่อิสระและพยายามสื่อความหมายให้ได้มากที่สุด

ในผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินชุด “ จินตนาการแห่งวิถีชีวิตครอบครัว ” นี้เป็นผลงาน ที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้ารูปแบบและเนื้อหาที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องจากผลงานในช่วงก่อนทำ วิทยานิพนธ์ โดยได้ศึกษาจากภาพวิถีชีวิตครอบครัวที่อาศัยอยู่ตามชนบทที่มีวิถีชีวิตแบบพอเพียง ตลอดจนประสบการณ์ โดยตรงที่ผู้ศึกษาได้สัมผัสมา ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาจึงสะท้อน ให้เห็นวิถีชีวิตของครอบครัวที่อาศัยอยู่ร่วมกันคอยช่วยเหลือจุนเจือกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ซึ่งเป็นความคิดที่ผู้ศึกษาต้องการถ่ายทอดออกมาตามจินตนาการ โดยผ่านรูปทรง ทางศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาและสามารถสื่อให้เห็นถึงที่มาของรูปทรงนั้น ได้อย่างสมบูรณ์

ที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นผู้สร้างผลงาน ศิลปะ อีกผู้หนึ่งมีความคาดหวังที่จะสร้างสิ่งที่ดีงามทางศิลปวัฒนธรรมให้กับสังคมจึงต้องการ มีส่วนร่วมโดยได้หยิบยกประเด็นนี้ขึ้นในการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ภาคเอกสารฉบับนี้เป็นเพียงส่วนประกอบที่ชี้แนะแนวทางต่าง ๆ ให้เห็นถึง กระบวนการของแนวความคิด จินตนาการ จุดมุ่งหมาย การพัฒนา การแก้ปัญหา ตลอดจน ขั้นตอนของการทำงานและวิธีการของการทำงานและวิธีการในการสร้างสรรค์ที่ประกอบขึ้น ด้วยเนื้อหาและทฤษฎีเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย

บรรณานุกรม

- โกมล รักษ์วงศ์. วัตถุดิบที่ใช้ในงานเครื่องปั้นดินเผา และเนื้อดินปั้น. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครู
พระนครศรีอยุธยา, 2531.
- เกษม อุทยานิม. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2506.
- จิรพันธ์ สมประสงค์. เทคนิคการสร้างสรรค์ศิลปะเครื่องปั้นดินเผา. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2535.
- ชลุด นิ่มเสมอ. องค์ประกอบของศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2534
- ทวี พรหมพุกษ์. เครื่องปั้นดินเผาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2523.
- ทรงพันธ์ วรรณมาศ. พจนานุกรม-สารานุกรมเคมีภัณฑ์ และวัตถุดิบที่ใช้ในงานเซรามิกส์.
เชียงใหม่ : 2545.
- น.ณปากน้ำ(นามแฝง). ความเข้าใจในศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์โอเดียนสโตร์, 2543.
- มณฑิธร บุญมา. ตายก่อนดับ: การกลับมาของมณฑิธร บุญมา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ดี เอ็น เอ
คอมมูนิกเคชัน, 2548.
- ประสพ ถี่เหมือนภัย. องค์ประกอบในงานเครื่องปั้นดินเผา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์, 2543.
- ปฐรัตน์ พิชญไพบูลย์. เครื่องเคลือบดินเผา : เทคนิคและวิธีสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2538.
- นุกูล ชมพูนิช. การศึกษาเครื่องใช้ในครัวแบบดั้งเดิมของคนไทย ชนบทภาคกลาง. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.
- ไพโรจิตร อังศิริวัฒน์. เนื้อดินเซรามิกส์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537
- อุทิศ อติมานะ. การแสดงผลงานศิลปกรรม กลุ่มหัวดอกไม้ที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดอก
จันทร์, 2534.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายพนม เสมาทอง

เกิด วันที่ 27 สิงหาคม 2513

ประวัติการศึกษา

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยช่างศิลป์ (กรมศิลปากร)
 ศิลปะบัณฑิต โปรมแกรมวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
 ศิลปมหาบัณฑิต สาขาเครื่องเคลือบดินเผา บัณฑิตวิทยาลัย คณะมัณฑนศิลป์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

อาจารย์ประจำแผนกเครื่องเคลือบดินเผา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
 ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

ประวัติผลงาน

2536	- ร่วมแสดงผลงานศิลปกรรม “นำสิ่งดีสู่ชีวิตครั้งที่ 5”
ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
2537	- ร่วมแสดงผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 7
ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
2539	- ร่วมแสดงผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 8
ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
2541	- ร่วมแสดงผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 9
ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
2543	- ร่วมแสดงผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 10
ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
2544-2545	- ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรมวันเข้าฟ้า
ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
2543	- ร่วมการแสดงผลภาพพิมพ์และวาดเส้นนานาชาติเนื่องในวาระ

- ฉลองครบรอบ 60 ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ ศูนย์-
 ศิลป์วัฒนธรรมเฉลิมเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
 - การประกวดศิลปกรรม 14 ตุลา วันประชาธิปไตย เนื่อง
 ในโอกาสครบรอบ 60 ปี 14 ตุลาคม 2516 - 2546
 ณ อาคารรัฐสภา กรุงเทพมหานคร
- 2549 - การแสดงนิทรรศการศิลปะร่วมสมัย ในพระนครศรีอยุธยา
 ครั้งที่ 3 ณ หอศิลป์ร่วมสมัยอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - การแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 13
 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
 - การแสดงนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 21
 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
 - การแสดงภาพพิมพ์และวาดเส้นนานาชาติ ครั้งที่ 12
 ณ หอศิลป์แห่งชาติ ประเทศไต้หวัน
- 2550 - งานนิทรรศการศิลปกรรมเทิดพระเกียรติ
 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถครั้งที่ 12
 ณ โรงแรมณเทียร ถนนสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร
 - การจัดงานนิทรรศการประติมากรรมขนาดเล็กของนักศึกษา
 ศิลปกรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ณ หอศิลป์
 ร่วมสมัยอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2551 - งานนิทรรศการศิลปกรรมเทิดพระเกียรติ
 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถครั้งที่ 13
 ณ โรงแรมณเทียร ถนนสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร
 - Clay and The Way u.s. 4 “ My Darling ”
 การจัดงานศิลปะเครื่องเคลือบดินเผาของนักศึกษาระดับ
 ปริญญาโท ครั้งที่ 4 ณ หอศิลป์และการออกแบบ

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ

- การแสดงเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติครั้งที่ 14

ณ หอศิลป์ร่วมสมัย (อาคารใหม่) มหาวิทยาลัยศิลปากร-
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

รางวัลและเกียรติยศ

2549

- รางวัลดีเด่นประเภทศิลปกรรม

การแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติครั้งที่ 13